

DOBRODRUŽSTVÁ SLIMÁČIKA KRASKA

SLAVOMÍR SZABÓ

ROZPRÁVKOVÉ KRÁLOVSTVO

SLAVOMÍR SZABÓ

DOBRODRUŽSTVÁ
SLIMÁČIKA KRASKA

VIENALA

Slavomír Szabó

Rozprávkové kráľovstvo slimáka Kraska

ILLUSTRACIO

Valamelyik jelenetbol.

Copyright © Slavomír SZABÓ
Ilustrácie © Mgr.art. Zsolt SZABÓ
Grafické spracovanie a tlač:
VIENALA s.r.o.
Vydavateľstvo VIENALA
Košice 2013

ISBN

VIENALA

Také halabala na začiatok

KDE BOLO, TAM BOLO, bol raz slimáčik Krasko, ktorý si myslel, že celý život prežije na jedinej lúke a čaká ho len nuda bez dobrodružstiev. Náhoda a kúzla všetko zariadili inak. Ako? Počkaj trochu. Všetko sa dozvieš a bude to poriadne prekvapenie! Zatiaľ ti prezradím iba toľko, že vďaka kúzlam bude Krasko putovať po nádhernej krajine plnej rozprávkových bytostí. Tá krajina sa volá Slovenský kras.

KDE JE, TAM JE, krajina Slovenský kras sa nachádza na východe Slovenska. Začína pri meste Moldava nad Bodvou a končí až za mestom Rožňava. V Slovenskom krase sú krásne a tajomné jaskyne, slnečné lúky plné kvetov a motýľov, lesy s nádhernými vtáčikmi a srnkami, ba aj vysoké planiny, z ktorých vidieť do diaľav. Tiež niekoľko riek a jazier, ale najmä všakovaké zaujímavé turistické cestičky a chodníky. Ak budeš chcieť, môžeš sa tam vybrať s rodičmi na výlet.

K tejto knižke patrí aj cestovný pas rozprávkového kráľovstva. Do pasu môžeš zbierať pečiatky zo všetkých miest, ktoré navštívil aj slimáčik Krasko. Kde také pečiatky získaš?

V rozprávkových kanceláriách, o ktorých sa píše tiež v tejto knižke. A načo ti také pečiatky budú? To sa už dozvieš z internetu. Na www.krasko.info zistíš, že cestovanie je veľmi zábavné a Slovenský kras sa spoznať oplatí.

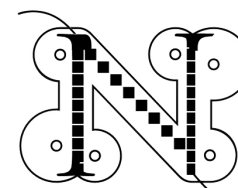
Ale už dosť... Teraz rýchlo obráť stranu a spoznaj slimáčika Kraska a jeho dobrodružstvá...

ILLUSTRACIO

Ako slimáčik Krasko dostal meno a čarovnú moc

Kde sa to stalo: niekde, nevedno kde

Kedy sa to stalo: niekedy, nevedno kedy

A POČIATKU bola tma. Tma čierna a taká veľká, že jej nebolo vidieť začiatok ani koniec. Skúste si predstaviť, že by ste boli niekedy v noci v pivnici bez svetla, mali zatvorené oči a na tie by ste si ešte priložili svoje dlane. Tak taká veľká tma to bola! A nebolo v nej počuť nič iné, len akési čľup-čľup-čľup! Kdesi kvapkala voda. Vody tu muselo byť dosť, pretože v tej tme bolo riadne vlhko a trochu chladno. A ešte jedno bolo možné zistiť, i keď sa vidieť naozaj nedalo nič. Bolo tu blato. Také mazlavé. Slimáčik na to prišiel ihneď, keď vyliezol z ulity a poriadne sa pošmykol. Skĺzol sa kamsi hlboko, ako na šmýkačke, ale naraz sa zastavil. Kde, to naozaj nemohol ani tušiť.

Neviem, či ste už o tom počuli, ale slimák nemá oči ako človek. Slimačie oči sú na stopkách, čo vyzerajú ako rožky. Možno preto, že slimák lezie stále po zemi a potrebuje vidieť aj o čosi vyššie. Veď si len predstavte,

že pre neho sú stebľá trávy ako malé stromy, kriky ako ozrutné stromy a skutočné stromy ako vysokánske hory. Ale darmo sa teraz slimáčik pozeral všade dookola, okrem tej tmy nezbadať nič. Snažil sa teda spomenúť si na to, čo sa vlastne stalo. Žeby bola noc? Nie, to určite nie, tým si bol celkom istý.

Celkom jasne si vybavoval, že ešte pred chvíľou sa predieral medzi stonkami lúčnych kvetov. Slniečko naň príjemne svietilo a potom mu rovno popred nos preletel akýsi čmeliak. Taký veľký, tučný a hlasno bzučal. Slimáčik sa zľakol, lebo takto zblízka videl čmeliaka prvýkrát. Bol ešte malý, maličký a svet začal spoznávať len nedávno. Rýchlo sa teda stiahol do ulity, a vtedy sa to stalo... V strachu pred veľkým bzučiacim tvorom sa tak roztriasol, že sa aj s ulitou prevrátil a začal sa kamsi kotúľať. Jasné, že kamsi dolu, veď do kopca sa predsa kotúľať nedá. Možno bola v zemi nejaká škára, trhlina vedúca do podzemia, lebo po chvíľke cítil, že kamsi padá. Niekam hlboko, hlboko. A keď dopadol, opäť sa v ulite kotúľal a klesal ešte hlbšie. No a keď z ulity vyšiel, ešte sa aj pošmykol. Ale to už viete.

„Je tu niekto?“ zašepkal slimáčik do tmy.

Čľup-čľup-čľup, kvapkala voda ďalej, no nikto mu neodpovedal.

„Je tu niekto?“ zvolal slimáčik teraz už celkom nahlas.

„Je tu niekto? Je tu niekto? Čo je to za otázku? Veď

keby som tu nebol, tak čo by to bolo za jaskyňu!“ ozval sa odrazu hlas, ale taký zahundraný, akoby to povedal ten najväčší hundroš na svete.

„Čo je to jaskyňa?“ opýtal sa prekvapený slimáčik.

„Kto by to nevedel? Kto by mohol nevedieť, čo je to jaskyňa?! Na to si musím posvietiť,“ zaznel hlas a odrazu sa v tej tme zažal plamienok. Pred slimáčikom stál mužíček v dlhom červenom kabáte, červených nohaviciach i červenej čiapke a zablatených topánkach. I keď bol malý, bradu mal dlhú, že mu siahala takmer až po zem. Bol to trpaslík. V ruke držal lampu a žmúril očami.

„Kto si?“ opýtal sa.

„Som slimák.“

„To vidím. Ale ako sa voláš a ako si sa sem dostal?“

„Neviem, ako som sa sem dostal,“ priznal prekvapený slimáčik. „Musel som sa sem nejako skotúľať. Ja vlastne ani neviem, kde som.“

„Si v jaskyni. V mojej jaskyni,“ zahundral trpaslík a zdvihol svoj lampáš, aby lepšie videl. „Ale ešte si mi nepovedal svoje meno.“

„Mal by som mať nejaké meno?“ prekvapil sa slimáčik. „Lenže ja žiadne nemám.“

„Ty nemáš meno? A ako sa potom môžeme jeden druhému predstaviť? Ja som trpaslík Jaskynkár, pretože žijem v jaskyni. Každý ma tak volá, i keď je pravda, že už som sa s nikým nerozprával celé roky. V tejto jaskyni

som totiž jediným trpaslíkom. Ale ako mám volať teba, keď nemáš meno?“

„Neviem. Naozaj neviem,“ odpovedal slimáčik.

„Tak ti musím nejaké meno vymyslieť,“ rozhodol sa trpaslík, a potom začal premýšľať. „Kde bývaš?“

„Doma.“

„Doma, doma, to je čo za odpoveď? Každý býva doma, ale kde je tvoj domov?“

„Aha, pozri!“ ukázal slimáčik na svoju ulitu. „Toto je môj domov, ja si ho nosím na chrbte. Keď sa stiahnem do ulity, som doma, nech už som v skutočnosti kdekoľvek.“

„Aha, aha,“ hundral trpaslík, pozorne si prezerajúc ulitu. „To mi je teda vynález. Nosíš si domov na chrbte, teda si doma, aj keď si v mojej jaskyni.“

„Ale čo je to tá jaskyňa?“ opýtal sa slimáčik znova.

Trpaslík Jaskynkár v tej chvíli zdvihol lampáš najvyššie, ako vedel, až celkom nad hlavu a druhou rukou pred ním zakrúžil. Svetlo v lampáši sa ako zázrakom rozohorelo tak, že vydávalo toľko svetla, akoby v ňom bolo samotné slnko. Slimáčik sa nestačil čudovať. Odrazu uvidel obrovskú podzemnú kamennú sieň s nádhernými červenými i bielymi kvapľami. Tiež jazierko s krištáľovo čistou vodou, otvory v stenách, z ktorých viedli tajomné podzemné chodby ktoviekam, i to mazľavé blato, na ktorom sa tak šmýkalo. Najviac ho však okúzlili drobné kvapky vody, čo viseli z kvapľov a vo svetle trpaslíkovho lampáša sa trblietali ako skutočné

diamanty.

„Je to krása! Naozaj krása!“ žasol v ohromení a zdalo sa, že trpaslíkovi Jaskynkárovi tieto slová ulahodili. Usmial sa, i keď to cez jeho fúzy a dlhú bradu nebolo poriadne vidieť a opýtal sa: „Páči sa ti môj svet? Chcel by si tu so mnou ostať, aby sme boli kamarátmi?“

„Tvoj svet je krásny. Veľmi sa mi páči,“ povedal po chvíľke uvažovania slimáčik. „Lenže je iný ako ten môj. V mojom svete rastie tráva, svieti slnko a voňajú kvety. Páči sa mi aj u teba, lenže ja patrím inam. Jaskynkár, kamarát môj, rozumieš mi?“

„Rozumiem,“ smutne zvesil trpaslík ramená a svetlo v lampáši sa opäť zmenšilo. „Poznám tvoj svet, čo je nad jaskyňou. Neraz som tam bol, videl kadečo i kadekoho, dokonca aj ľudí.“

„Ľudí? To naozaj? Ja som ešte zatiaľ nevidel žiadneho.“

„Hej, veď hej, ty si naozaj ešte malý, maličký. Viem, že si ťa tu nemôžem nechať nasilu. Máš pravdu, naozaj každý patríme do svojho sveta, a tak ti pomôžem. Dostanem ťa späť hore na tú lúku, z ktorej si sem padol cez puklinu v zemi. Poznám tajné zaklínadlo, ktoré ťa vynesie tam, odkiaľ si prišiel. Ale aby si na mňa nezabudol, dám ti niečo, čo ťa bude sprevádzať celým životom. Dám ti meno!“

„Meno? Naozaj mi dáš meno?“ tešil sa slimáčik, od radosti zažmurkal očami na oboch stopkách.

„Áno!“ zatváril sa trpaslík slávnostne. „Povedal si, že môj svet je krásny. Ale vravel si, že krásny je aj tvoj svet tam hore nad nami. Keď je ti všetko krásne, budeš sa volať Krasko!“

„Krasko? To je pekné meno,“ usmial sa slimáčik.

„A teraz poďme rýchlo kúzliť. Musím ťa dostať naspäť skôr, ako si to rozmyslím. Veď kto vie, ako dlho sa s nikým opäť neporozprávam.“

Trpaslík Jaskynkár urobil ešte zopár krokov, až zastal tesne pred Kraskom. Určite musel prísť k nemu celkom blízko, aby kúzlo bolo silné a splnilo svoj cieľ. Vôbec pritom nedbal na to, že stojí uprostred mláky. Natiahol ruku, že povie kúzelnú formulku, ale voda z kvapla mu kvapla priamo na nos. Utrel si ho teda, opäť natiahol ruku, ukazujúc všetkými prstami na Kraska a začal odriekať: „Abraka-dabraka, nech slimáčik Krasko hore letí, až na ten svet, kde slnko svieti. Čáry - máry, nech je zas na lúke a nech sa mu tam darí.“

„Darí? Čo je to darí?“ opýtal sa prekvapený Krasko, keď trpaslík Jaskynkár dopovedal svoje kúzlo, ale nič sa nestalo.

„Joj, joj, toto som nechcel. Toto som naozaj nechcel,“ zložil trpaslík na zem lampáš, ba stiahol si aj čiapku, a tak ako bol, sadol si rovno doprostred mláky.

„Stalo sa niečo?“

Trpaslík sa poškrabal na hlave a povedal: „Hej, niečo sa stalo. Keď som odriekal to kúzlo, kvapka z kvapla mi

zasa kvapla rovno na nos. Mal som povedať, nech sa mu tam darí, ale kvôli tej kvapke, čo ma tak prekvapila, som povedal darí.“

„A čo teraz? Nebude kúzlo fungovať? Už sa nikdy nedostanem do svojho sveta?“ strachoval sa Krasko.

„Počkej, pozriem sa do kúzelnéj knihy,“ vstal trpaslík Jaskynkár, vyšiel z mláky a z jednej štrbiny v jaskynnej stene vytiahol knihu veľkú, preveľkú, väčšiu než bol on sám. Potom ju roztvoril, obracal stranu po strane, až na jednej zastal a začal si potichu čítať.

„Počuj, Krasko,“ pozrel po chvíľke na slimáčika. „Práve som sa dozvedel, čo sa stane, keď v zaklínadle poviem darí namiesto darí.“

„A čo také?“

„Vieš, týmto si získal čarodejnú moc.“

„Čarodejnú moc? Ja?“ Krasko takmer zahvízdal.

„Hej. Určite si nedočkavý, nuž ťa nebudem natahovať a poviem ti to priamo. Budeš vedieť cestovať priestorom i časom. Vždy, keď sa ráno zobudíš, budeš na inom mieste, no nielen to. Bude sa písať aj iný rok. Viem, vidím, že si prekvapený, ale spoznáš veci tak, ako nikto iný. Budeš svedkom rôznych čias na rôznych miestach svojho sveta. Možno spoznáš aj starých kráľov, rytierov, ale aj obyčajných, no krásnych ľudí s čistými srdcami. Vrátiš sa do zašlých dôb, keď sa žilo inak ako dnes. Vždy budeš svedkom dákej udalosti. Dozvieš sa veci, o ktorých by si sa inak nikdy nedozvedel. Jednoducho, nebudeš

obyčajný slimáčik, ale čarovný.“

„Ďakujem. Ďakujem ti za to!“ potešil sa Krasko.

„Ty sa teda na mňa nehneváš?“

„Ako by som sa mohol! Veď si pre mňa tolko urobil. Ak teraz zaspím, už sa zobudím niekde vonku na lúke?“

„Možno na lúke, možno v nejakej dedine či v meste. Vravím, vždy sa zobudíš na inom mieste a v inom čase.“

„To je jedno, veď mám domček na chrbte. Vraavel som ti, že ja som všade doma. Tak už aby to bolo! Aby to bolo!“ tešil sa slimáčik Krasko. „A vieš ty, Jaskynkár, že som dosť unavený? Mal by som vojsť do ulity a trochu si pospať.“

„Tak spi. Spinkaj, ty môj kamarát, môj priateľ, čo spozná doposiaľ nepoznané. Spi sladko. Dobrú noc, Krasko.“

„Dobrú noc, Jaskynkár,“ stiahol sa Krasko do ulity a zaspal. No ešte predtým, než zažmúril oči, chvíľku rozmýšľal, kde sa asi tak zobudí a čo tam naň bude čakať. Bol si istý, že od tejto chvíle bude jeho život plný dobrodružstiev.

O tajomnej strážkyni najvzácnejšieho pokladu

Kde sa to stalo: v dedine Silická Brezová

Kedy sa to stalo: asi pred päťdesiatimi rokmi

KEĎ sa Krasko prvýkrát prebudil po tom, ako získal čarovnú moc, pozeral, kde to vlastne je. Nič naokolo nepoznal. Vedel však, že trpaslík Jaskynkár si nevymýšľal, pretože sa zobudil uprostred akejsi dediny, hoc predtým zaspal v jaskyni. Teraz ležal na tráve pred vysokou kostolnou vežou a videl na ulicu, kde sa hrali deti. Po ceste prešlo veľké nákladné auto, z dvorov sa ozývalo gagotanie husí, z lúk bučali kravy a na oblohe svietilo horúce slnko. Bolo leto a čas prázdnin.

Zo skupinky detí vybehli dvaja chlapci a utekali rovno ku kostolnej veži, kde bol i Krasko.

„Aha, slimák,“ zbadal ho chlapec. Darmo sa Krasko stiahol do ulity, bol už odhalený. Cítil, ako ho chytila detská ruka a zdvihla do výšky.

„Vezmem si ho domov,“ počul Krasko iba hlas a potom aj druhý, ako odpovedal: „A načo? Poďme hore na vežu a zhodíme ho dolu!“

„Nie, nie, nie! Len to nie! Veď mi rozbijete celý domček a bude po mne! Dnes je prvý deň, čo som sa prebudil po silnom kúzle a už aj mám zahynúť?“ kričal Krasko, ale márne. Slimáčky majú totiž veľmi jemný hlások a ľudia zvieracej reči beztak nerozumejú.

„Dobre. Poďme hore!“ prikývol druhý chlapec a Krasko počul, ako zavrzgali dvere na veži.

Chlapci Mišo a Jožko stúpali nahor po drevených schodoch. Vyšli naozaj vysoko, až tam, kde je vo veži zvon. Odtiaľ mali výhľad na celú dedinu a určite by sa cez okno pozrel aj Krasko, ak by sa nebál vystrčiť hlavu z ulity.

„Hoď ho dole!“ prikázal ryšavý a pehavý Mišo menšiemu a chudučkému kamarátovi Jožkovi.

„Myslíš slimáka?“

„Jasne, že slimáka. Veď preto sme tu prišli. Tak hádž! Pôjdeme sa potom pozrieť, čo z neho ostalo,“ trval Mišo na svojom.

Malý Jožko si prevracal Kraska v ruke a rozmýšľal, čo urobiť. Bolo mu ľúto slimáčika. Prečo by mu mal rozdrúzať domček? Veď mu nikdy nič zlé neurobil. Nechcel to však takto povedať, lebo sa bál, že ho Mišo vysmeje.

„Nie, nezhodím ho. Nechám si ho a budem ho krmieť,“ vynašiel sa Jožko.

„Čo sú to za hlúposti? Prišlo ti ľúto slimáčika? Budeš za ním plakať?“ začal sa už Mišo z Jožka vysmievať,

ale Jožko dostal nápad, ako sa z toho vykrútiť.

„Neviem, prečo by sme sa mali hrať ako malé deti. Môžeme robiť iné veci. Také, ktoré nás preslávajú a budeme aj bohatí.“

„Čože?“ Mišo nevedel, na čo Jožko myslí.

„Môžeme ísť za dedinu k jaskyni Milada. Moja babka hovorila, že tam kedysi ktosi zakopal pred jaskyňou poklad. Môžeme ho ísť hľadať,“ navrhol Jožko a Mišovi sa ten nápad páčil.

„Ja som počul, že ten poklad nie je pred jaskyňou, ale v jaskyni. Pôjdeme domov, zoberieme sviečky a zápalky a vydáme sa tam,“ rozhodol Mišo.

Jožko vedel, že ísť len tak do jaskyne je nebezpečné. Treba na to laná, baterky a dokonca aj prilby na hlavy. Nechcel však protirečiť Mišovi. Mišo by ho prehádal. Súhlasil teda. Hlavne, že zachráni pekného slimáka a nemusí ho zhodiť z veže na zem.

„Ale ešte skôr, ako tam pôjdeme, nazlostíme kostolníka,“ povedal Mišo a potiahol za povraz, ktorý bol pripevnený ku zvonu. Zvon zazvonil, urobil krátke no hlučné bim-bam a všetci ľudia z dediny sa ihneď pozreli na kostolnú vežu.

„Utekajme!“ zakričal Mišo a už aj bežal dolu po schodoch. Jožko za ním.

Dedina, kde sa Krasko ocitol, sa volá Silická Brezová a Miša tu poznali všetci. Každému už niečo vyparatil.

Jednej babke vyzbieral z celého stromu slivky, takže jej neostalo nič. Učiteľovi vylial vedro vody pred dvere, aby až pôjde von, šliapol do mláky. Keď chytil v chlieve dáku myš, vždy ju niekomu vhodil cez otvorené okno do domu. No najradšej zlostil kostolníka tým, že chodil do kostolnej veže a zvonil. Taký zvon počuť do širokého okolia. Nečudo, že aj teraz vybehol kostolník na ulicu a bežal za Mišom aj Jožkom. Hromžil a kričal, no bol už starý. Nohy ho boleli, a tak mu chlapci utiekli.

Jožko mal Kraska vo vrecku nohavíc. Dal si ho tam, keď išiel domov a zabudol naň. Tak Krasko počul všetko. Babka sa doma Jožka pýtala, kam sa zberá a keď jej to povedal, až zhĺkla. Vravela, že do jaskyne Milada nesmú vojsť. Že hneď na začiatku je tmavá, strmá a hlboká chodba, ktorá schádza do podzemia a na konci tej chodby je podzemný prameň. Tam chodí piť sova, ale nie hocijaká. Je to sova, ktorá žije v jaskyni už od nepamäti a nie je z kostí, pierok a mäsa, ale je celá z bronzu. Oči jej svietia ako dve vatry a keď lieta, počuť ju, akoby zvonilo sto zvonov naraz. Až z toho človeku zaľahne v ušiach. Zle sa povodí každému, kto ju stretne!

Jožko, aby sa nebál, zobral z domu pastiersku palicu. Pastierska palica zo Silickej Brezovej nie je ako hocijaká iná. Pastier si vždy nájde krík, o ktorý sa aspoň rok stará. Ak je sucho, zalieva ho. Až potom si z neho palicu vyreže. Je vždy pekne vyzdobená a pastieri veria, že taká palica

ich ochráni pred všetkým zlom. Preto si ju zobral. No potajme vzal aj sviečku a zápalky. To babke nepovedal.

Neprešla ani hodina a Jožko s Mišom sa stretli za dedinou pri vchode do jaskyne Milada.

„Načo to máš?“ ukázal Mišo na pastiersku palicu.

„Aby nás ochránila pred bronzovou sovou. Ešte si o nej nepočul?“ odpovedal Jožko.

„Počul. Ale to si určite dospelí iba vymysleli, aby deti nechodili do jaskyne a nenašli ten poklad. Dospelí pracujú, nemajú na hľadanie pokladu čas, ale nám to nechcú dovoliť!“ Takto to videl i povedal Mišo a potom vzal zápalky a zapálil sviečky.

Chlapci vošli cez otvor do tmavej chodby. Ovanul ich chlad a čerň sa na nich valila z každučkej strany. Dva plamienky nestačili na to, aby všetko osvietili. Ba chlapci, ako stále hlbšie a hlbšie schádzali do podzemia, si už poriadne nevideli ani pod nohy.

„Nevrátíme sa?“ opýtal sa nesmelý Jožko.

„Pst! Ticho! Nepočuješ?“ namiesto odpovede si Mišo položil prst pred ústa.

Jožko načúval, ba načúval aj slimáčik Krasko. Aj on chcel vedieť, čo počul Mišo, ale okrem kvapkajúcej vody tam bolo úplné ticho.

„Či si dobré a či zlé, daj nám pokoj! Keď nám dáš pokoj, odídeme preč,“ povedal odrazu Jožko bojazlivým hlasom.

„Nebud' hlupák! Chceš odísť, keď už máme poklad skoro na dosah ruky? Ostaneme tu!“ povedal Mišo prísne. V tej chvíli osvietili jaskyňu dve veľké červené svetlá. Žiarili ako plamene veľkej vatry. Chlapci uvideli veľkú jaskynnú sieň plnú kvapľov, tiež podzemný prameň a ešte voľačo strašné. Pri prameni sedela veľká bronzová sova. Naozaj bola celá z kovu. Spustila svoje hu-hú a vyletela rovno na chlapcov. Ako mávala krídlami, znelo to, ako keby bilo sto zvonov naraz. Chlapcom z toho ihneď zaľahlo v ušiach. S krikom utekali naspäť, čo im sily stačili, ale na zemi bolo mazľavé blato, tak sa pošmykli a spadli. Od strachu takmer nedýchali, keď nad nimi bronzová sova zakrúžila a už-už to vyzeralo, že ich schmatne do svojich pazúrov.

Mišo sa preľakol a strýpol, ale Jožko ešte zdvihol pastiersku palicu a zakričal: „Sľubujeme, že ak nás necháš na pokoji, už sa sem nikdy nevrátíme!“

Sova zosadla na zem a opäť urobila svoje hlboké a ťahavé hu-hú.

Chlapci rýchlo utekali von. Utekali tak rýchlo, že si Jožko ani nevšimol, kedy mu z vrecka vypadol slimáčik Krasko.

Mišo a Jožko vybehli z jaskyne a dnu ostali len slimáčik Krasko a bronzová sova.

„Sova, sovička, prosím ťa, nič zlé mi neurob! Ja som

tu nechcel ísť! Mňa tu priniesli vo vrečku,“ začal Krasko prosíkať. V tej chvíli mal veľmi malú dušičku a celý sa triasol.

„Neboj sa, slimáčik, ja ti neublížim,“ prehovorila bronzová sova a jej hlas bol odrazu milý.

„Ja som Krasko a som kamarát trpaslíka Jaskynkára. Poznáš ho? Tiež žije v jaskyni,“ pokúšal sa Krasko so sovou skamarátiť. Veď už jej aj oči prestali svietiť načerveno a teraz z nich vychádzalo len mäkké biele svetlo, aby obaja na seba videli. Ba dokonca sa na Kraska aj usmiala.

„Ktože by nepoznal trpaslíka Jaskynkára! Je to veľký kúzelník. Ja som sova Milada. Nie taká, ako iné, lebo vidíš, že som z bronzu. Práve trpaslík Jaskynkár ma takto začaroval, aby som mohla žiť večne a strážiť najväčší poklad sveta.“

„Takže predsa je to pravda? Predsa je v tej jaskyni poklad?“ slimáčik Krasko až zahvízdal, ale potom sa zamyslel. „Ale načo ti je poklad?“

„Vieš, čo sú najväčšie poklady na svete?“ opýtala sa sova Milada. Krasko chvíľu uvažoval, nuž sova Milada hovorila ďalej. „Najväčšími pokladmi sú zdravie a život. Jaskyňa je veľmi blízko pri dedine. Ak by do nej chodili deti, poľahky by si mohli ublížiť. Mohli by sa pokľnúť na blate, polámať si ruky, nohy, alebo by ich mohli zasypať kamene, ktoré z času na čas spadnú zo stropu na zem. Preto ma trpaslík Jaskynkár takto začaroval a preto

straším deti, aby tu nechodili.“

„Aha... Teda takto je to!“ rozosmial sa slimáčik Krasko a rozosmiala sa aj sova Milada. A smiali sa, rozprávali, až dlho do noci. Keď Krasko zaspával, tešil sa. Veď prežil dobrodružstvo a spoznal nevšednú sovu. Ba možno povedať, že sovu zázračnú. Myslel aj na Miša a Jožka. Určite sa natolko vystrašili, že už viac do jaskyne nepôjdu a možno aj prestanú zlostiť starého kostolníka. Potom už zažmúril oči a zaspal.

Keď sa vyberieš na výlet do dediny Silická Brezová, uvidíš pri kostole vežu. Je to presne tá veža, v ktorej zvonili Mišo s Jožkom. Za dedinou je veľa jaskýň, ale najznámejšia je jaskyňa Milada. Nachádza sa asi kilometer za dedinou, ale už je zatvorená a nedá sa do nej dostať. Na okolí sú však krásne lesy a lúky. Tiež turistické trasy, na ktorých uvidíš veľa krásnej prírody. Oplatí sa tam ísť na výlet. A keď tam budeš, môžeš navštíviť pastiera, ktorý už síce ovce ani kravy nepasie, ale robí stále pastierske palice. Rád ti ich ukáže a porozpráva o nich. Veď si predsa v rozprávke čítal, že pastierska palica nie je ako hocijaká iná. Viac sa už dozvieš od pastiera. V jeho dome je aj rozprávková kancelária. Ale povedz rodičom, aby mu najskôr zatelefonovali a bol doma, keď tam prídeš.

Kontakt na rozprávkovú kanceláriu

Ľudovít Mezei
Silická Brezová 28, PSČ 049 11

Telefón: 058/79 01 816

O kráľovi Belovi a dobrom pastierovi

Kde sa to stalo: pri dedine Silica

Kedy sa to stalo: veľmi dávno, skoro pred osemsto rokmi

BOLO ráno, slniečko už svietilo, keď sa slimáčik Krasko zobudil a pozeral, či sa mu ešte stále sníva. I keď si išiel oči vyočiť, naokolo to vyzeralo tak, akoby sa stretlo leto so zimou. Krasko bol na mäkkej zelenej šťavnatej trávke, no pred ním sa týčila obrovitánska skala a v nej velikánska čierna diera s dlhočizným ľadovým cencúľom. Zhora naň dopadali hrejivé slnečné lúče, ale od tej diery, čo viedla do jaskyne, tiahol chlad. Krasko ani nevedel, či sa má vyhrievať, alebo triasť od zimy. Pozrel sa nahor a v tej chvíli sa ozval dupot konských kopýt. Bol veľmi zvedavý, kto príde a čo sa bude diať. Natahoval krk a hľadel na cestičku, ktorá k nemu viedla z hustého lesa nad skalou.

„Ľad! Aha, ľad!“ zvolal akýsi jazdec, len čo pricválal pred jaskyňu a za ním hneď ďalší traja.

„Ľad! Ľad! Keď ho rozpustíme, budeme mať vodu!“ tešili sa všetci, akoby prišli odniekiaľ z púšte, kde niet žiadneho pramienka či potôčika. Isto boli veľmi smädní.

Krasko videl, ako traja jazdci zoskočili z koní a už aj bežali do jaskyne. Vyzerali ako kráľovskí vojaci, lebo mali meče aj lesklé kovové prilbice. Potom pozrel na štvrtého jazdca, ktorý len pomaly zosadol z konského sedla. Krasko od údivu otvoril ústa. Štvrtý jazdec nemal na hlave prilbicu, ale zlatú kráľovskú korunu!

„Najjasnejší kráľ, prosím, zoberte si z toho ľadu a zažeňte svoj smäd,“ pokorne sa mu poklonili traja vojaci a podali mu polámaný cencúľ ako dáku vzácnosť. Kráľ vzal kúsok ľadu a začal ho cmúľať ako cukrík. Dokonca sa pritom usmieval, akoby to bola ktovieaká dobrota.

- Je to čudný kráľ. Všetko je tu čudné - rozmýšľal Krasko a sledoval ďalej, ako si všetci pchali do úst cencúle a radovali sa.

„Takúto planinu som ešte nevidel! Včera sme o vodu ani nezakopli a dnes sme našli ľadovú jaskyňu,“ vravel kráľ a jeho vojaci mu prikyvovali, že je to naozaj nevšedné.

„Ostaňme tu. Máme luky aj šípy, môžeme loviť zver. Ak roztopíme viac ľadu, aj vody bude dosť,“ navrhli vojaci.

Kráľ si počúchal bradu, čo bolo isto znakom toho, že rozmýšľa a rozhodol sa.

„Nie, tuto ostať nemôžeme. Musíme sa vrátiť na planinu a pohľadať ďalších vojakov z našej družiny. Do večera snáď nájdeme aj nejaký prameň.“

Slimáčik Krasko začal tušiť, že sa asi niekto stratil. Alebo sa stratil kráľ s tromi vojakmi a ostatní vojaci ich hľadajú, alebo sa stratila celá kráľovská družina a hľadá ju kráľ. A možnože sa hľadajú navzájom. Rozhodol sa, že zistí, ako to je. Keď vojaci na chvíľu odsedli kone, aby si aj zvieratá oddýchli, Krasko vliezol do koženej brašny pri sedle, čo položili na zem. Tam sa ukryl. A neskôr, keď kráľovskí vojaci opäť vyložili sedlá na konské chrbtý a vyrazili, už sa s nimi viezol.

To bola jazda! Keď opustili čudesné miesto pod skalou, dostali sa na veľkú planinu s dlhočiznými lúkami a cválali, až koňom vo vetre viali hrivy. Krasko vykukoval z brašne pri sedle a videl krásne stráne, kde rástli všakovaké pestrofarebné kvietky a pásli sa mohutné jelene, ale videl aj lesy, nad ktorými krúžili sokoly.

Ako postupoval čas a blížilo sa poludnie, slnko hrialo stále viac a viac. Kráľ i ostatní jazdci už isto vysmädli. Smädné museli byť aj kone, ale vodu nenašli nikde. Darmo v divokom behu búšili kopytami do zeme, nadarmo sa obzerali na každú stranu. Nebolo tam nijakého potoka, ba ani malej studničky.

Kone spomalili a kráľ i ostatní jazdci zosmutneli. Aby nemysleli iba na smäd, začali sa zhovárať. Slimáčik Krasko dával pozor, aby mu neušlo ani jediné slovo.

A veruže dobre urobil. Dozvedel sa, že kráľ sa volá Belo. Tiež to, že bojoval proti divokým Tatárom, ktorí prepadli jeho kráľovstvo. Nemal však šťastie. Bitku prehral

a on i jeho vojaci sa zachránili len útekou. Teraz musí pohľadať svoje vojsko, aby to mohli tým Tatárom vrátiť a vyhnať ich z krajiny.

A ako sa tam vojaci s kráľom zhovárali, zrazu jeden z nich natiahol ruku a ukázal prstom: „Aha, pozrite! Ovce!“

Aj Krasko poriadne vykukol z brašne a videl, že sa v diaľke na lúke beľajú ovčie kožúšky.

„Ovce predsa musia piť! Určite nás privedú k vode!“ zvolal kráľ Belo a popohnal svojho koňa. Aj jeho druhovia tak urobili a koníky bežali rýchlo, ako len vládali.

Na okraji lúky, kde sa ovečky pásli, sedel pod stromom pastier Jano a strúhal si pastiersku palicu. Len čo ho vojaci s kráľom zbadali, prišli až k nemu. A pastier, keď uvidel kráľovskú korunu, ihneď vstal a úctivo sa poklonil.

„Povedz nám, dobrý človek, kde je tu voda?“ opýtal sa kráľ.

„Hneď tuto,“ ukázal pastier Jano na miesto, kde bola len akási zarastená žaburina. „Ale neviem, či vám bude chutiť. Pijú z nej iba ovce a ja. Lenže ja som len taký obyčajný človek.“

Kráľ a jeho traja druhovia ani nečakali, kým pastier Jano dopovie a utekali uhasiť svoj smäd. Lenže napiť sa nevedeli, lebo vody bolo ozaj málo. Ak by sa do nej postavili, nesiahala by im ani po členky. Dokonca aj

tráva z nej vyrastala, takže sa nedala poriadne nabráť. Vyzeralo to ako veľmi plytké zarastené jazierko. Nanajvýš by tu vedeli napojiť kone. Vojaci si i tak kľakli na zem a pokúšali sa nabráť vodu do dlaní. Kráľ sa zatiaľ iba prizeral.

„Keď dáte ruky do vody, zamútite ju. Taká sa potom zle pije. Naberáť treba opatrne. Pozrite, pán kráľ,“ ukázal pastier Jano drevenú naberačku, ktorú opatrne položil do vody tak, aby sa hladina nesčerila. Voda pomaličky cez okraj natiekla do naberačky a bola naozaj čistá.

„Viem, že smäd je veľmi zlý. Nuž ak vám neprekáža, že odtiaľ aj ovce pijú, napite sa,“ podal pastier Jano plnú naberačku kráľovi a ten ju do seba obrátil na dúšok. Potom rovnako opatrne, ako nabral vodu pastier, naplnil naberačku aj kráľ a dal sa napiť svojim trom vojakom. Nakoniec k vode pustili koníky, nech sa napoja.

Kráľ Belo sa pastierovi Janovi poďakoval a pastier povedal, že si pán kráľ môže tú naberačku pokojne nechať. Pastieri často vyrezávajú kadečo z dreva a on si vyreže novú.

„Pozri, mám tu len troch vojakov, ostatných hľadám. Nevidel si ich tu niekde?“ opýtal sa pastiera kráľ Belo.

„Nie, nevidel,“ odpovedal pastier.

„A Tatárov?“ opýtal sa jeden vojak tichým hlasom.

„Nie. Našťastie ani Tatárov.“

Kráľ Belo si znovu počúval bradu, ako vždy, keď tuho rozmýšľal. Chcel vedieť, kde pastier býva. Dozvedel sa, že

salaš má až skoro pri ľadovej jaskyni, kde už dnes boli.

Kráľovi sa tam nechcelo vracat', nuž sa rozhodol: „My tu pár dní ostaneme. Lesy sú plné zveriny a budeme polovať, aby sme mali čo jesť. Ba na tomto mieste ti aj vykopeme studňu. Lepšie sa ti budú ovce napájať a lepšie bude aj tebe. Ale ty, ak niekde uvidíš mojich vojakov, pošli ich za mnou. Ak tak urobíš, na mieste, kde máš salaš, nechám založiť dedinu a ty budeš jej prvým richtárom! Dávam ti na to svoje kráľovské slovo!“

Keď to pastier Jano počul, zo samej vďaky si pred kráľom Belom klakol na zem a ďakoval mu.

„Nie ty mne, ale ja tebe ďakujem. Zachránil si ma, lebo neviem, neviem, čo by sa s nami stalo, keby sme ťa nestretli a vodu nenašli. Tak vstaň a, prosím, skús nájsť moje vojsko.“

Len čo pastier Jano slúbil, že všetko urobí, ako mu kráľ nakázal, odišiel aj s ovcami do salaša. Potom nielen traja kráľovskí vojaci, ale aj samotný kráľ Belo začal kopať studňu na mieste, kde po troche vyvierala voda. Krasko sa tomu so záujmom prizeral. A neskôr, keď sa už slnko začalo schyľovať k západu, sa pastier Jano vrátil. Neprišiel sám. Spolu s ním došlo i veľa vojakov z kráľovho vojska. Vraj ich stretol po ceste a každému povedal, ako sa veci majú. Prišli na koňoch, so štítmi, mečmi i kopijami, iní pešo, s lukmi a šípmi. Bolo ich toľko, že kráľ sa tešil, akú má opäť veľkú družinu.

S každým sa zvitál, každému dal napiť zo studne a potom sa spolu dohodli, ako ešte naložia so zlými Tatármi. Večer išli na lov, a keď sa dobre najedli, prišla noc a zaspali.

Aj Krasko zaspal. Bol rád, že stretol kráľa Bela a pastiera Jana. Tešil sa aj tomu, že kráľ má opäť svojich vojakov. Veril, že takto sa mu určite podarí ochrániť kráľovstvo pred Tatármi. A potom kráľ založí neďaleko ľadovej jaskyne dedinu a pastiera povýši na richtára. Isto tak urobí. Každý čestný človek svoje sľuby vždy vyplní. A kráľ dal pastierovi svoje kráľovské slovo.

Ak si ešte nevidel jaskyňu Silická ladnica, určite sa tam vyber na výlet. Je tam nádherne. Presne ako si čítal v Kraskovej rozprávke. Obrovské skaly s chodníkom, ktorý medzi ne klesá z veľkej Silickej planiny. A keď prídeš po chodníku až celkom dole, uvidíš obrovský vchod do jaskyne, z ktorej vane chlad. Ba uvidíš aj veľké ľadové cencúle. Práve tam ich lámali vojaci pre kráľa i pre seba, aby zahnali smäd. K jaskyni vedie aj turistická značka.

Na Silickej planine je medzi dedinami Silica a Silická Brezová Kráľova studňa. Tak ju nazvali ľudia, keďže ju vykopal kráľ Belo so svojimi vernými vojakmi. A určite ju vykopali dobre, keďže studňa slúži dodnes.

Ubytovať sa môžeš v dedine Silica. Dedina stojí na mieste, kde mal kedysi pastier Jano svoj salaš. Kráľ isto splnil sľub a keď už v jeho kráľovstve nebolo ani jedného Tatára, dal tu postaviť dedinu a pastiera urobil jej richtárom.

Hlavne nezabudni, že v dedine Silica je aj rozprávková kancelária. Nájdeš ju tam, kde je i ubytovanie.

Kontakt na rozprávkovú kanceláriu:

Obchodík Bosorkina dielnička (pri obecnom úrade)
Marcela Roháčová, Silica 143, 049 52 Silica

Tel: +421 908 178 295

V Silici môžeš aj prespať. Okrem ubytovania tu nájdeš aj dreveného koníka s vozíkom, drevený hrad a ďalšie super drevené hračky v záhrade.

Ubytovanie SP - Štefan Pekár, Silica 131, 049 52 Silica

Tel: +421 905 845 644

E-mail: stivemont@mail.t-com.sk

Hadí drak šťastia

Kde sa to stalo: pri mieste, kde je dnes dedina Hrušov

Kedy sa to stalo: niekedy, nevedno kedy

STALO sa raz, že sa slimáčik Krasko zobudil, vystrčil hlavu z ulity a náramne sa preľakol. Pozeral navôkol, div si oči nevyočil, či vidí dobre. Bol v jaskyni, tak ako kedysi na začiatku, keď spoznal trpaslíka Jaskynkára. Rád by ho stretol a porozprával sa s ním znova, ale čo ak je teraz v úplne inej jaskyni a trpaslík tu nie je? Ako sa dostane von? Keď zdvihol hlavu, uvidel, že v strope je diera, cez ktorú preniká slnečné svetlo. Bolo to však vysoko, tam by sa nikdy nevyškriabal. Hútal, čo bude robiť, a tu si všimol, že z jednej tmavej jaskynnej chodby naň pozerá pár veľkých žltých žiarivých očí.

„Kto je tam? Ja som slimáčik Krasko a som kamarát všetkých dobrých tvorov,“ povedal Krasko nahlas. Dobre vedel, že kto ukáže priateľské úmysly, tomu sa žije ľahšie.

Žlté oči zažmurkali, ale neozval sa nikto.

„Si dobré alebo zlé stvorenie? Prečo sa so mnou nerozprávaš?“ pýtal sa Krasko ďalej.

na tých stromoch rastie ovocie. Bolo nádherné, veľké a šťavnaté. Tiež obrovské vinice, na ktorých sa urodilo sladučké hrozno. Ľudia sa mu tešili a z maličkých osád sa stali hneď tri pekné dediny. Dve z nich pomenovali po jablkách a nazvali ich Jablonov nad Turňou a Silická Jablonica. Tretej dali meno podľa hrušiek a nazvali ju Hrušov. Krasko na jazernej hladine ešte videl, ako do týchto dedín prichádzajú ľudia zo širokého okolia, ako nakupujú plné vozy nádherného ovocia a radujú sa. Videl aj to, ako si ľudia vyhlúbili krásne jazerá, kam chodia, aby sa zabavili a oddýchli si. Aj to k šťastnému životu patrí.

„Toto všetko sa stane?“ žasol slimáčik Krasko.

„Pozri ssssssa. Vonku ssssssa už sssssstmieva. Pod sssssso mnou a uvidíššššššš,“ ponúkol sa hadí drak a Krasko mu s radosťou vyliezol na chrbát. Hadí drak rozprestrel svoje veľké krídla, zamával nimi a vzniesol sa z jaskyne až k otvoru v strope. Preletel ním nad veľkú trávnatú planinu, kde sa práve pásli stáda srn a jeleňov, potom nad les. Slnko sa zatiaľ skrylo za hory. Nastala tma a na oblohe vyšli prvé hviezdy. Hadí drak letel stále vyššie a vyššie, až sa takmer dotýkal oblakov a zem bola stále menšia a menšia. Krasko až výskal od radosti. O takomto zážitku doposiaľ ani nesníval. Hadí drak sa naraz otočil a letel rýchlo nadol. Keď bol nad údolím, kde ľudia sedeli okolo ohňov pred svojimi prvými domami, stalo sa niečo neslýchané. Z kože hadieho draka, čo sa stále trblietala, začali padať ligotavé svetielka ako žiarivé

diamanty. Každé z nich, keď dopadlo nadol, vsiaklo rýchlo do zeme. A v každom z nich bolo ukrytá nádej i šťastie pre toto údolie. Krasko už nebol na pochybách, že sa týmto ľuďom bude dobre dariť. Že ich jablká, hrušky i hrozno sa stanú tými najlepšími v širokom okolí. To preto, že nad nimi preletel hadí drak, nositeľ štastia.

Keď sa hadí drak so slimáčikom vrátili do jaskyne, Kraskovi sa chcelo spať. Zatvárali sa mu očka a už by aj vliezol do ulity, ale ešte sa chcel za všetko poďakovať. Keď pozrel na hadieho draka, videl, že už sa neligoce, lebo zo seba vydal všetku zázračnú silu. Vyzeral unavene.

„Dobrá noc sssssslimáčik. Ja budem sssssspať ssssssto rokov, naberat' novú ssssssilu a zobudím ssssssa, až keď budú dobrí ľudia znova potrebovať ššššššššssssstie,“ rozlúčil sa s Kraskom hadí drak.

„Dobrá noc, ty krásny, veľký, úžasný a dobrý drak. Dobrá noc, môj nádherný kamarát,“ zašepkal Krasko. Bolo mu aj trochu ľúto, že sa zajtra zobudí v inom čase a na inom mieste. Vedel však, že dobrodružstvá ho budú čakať všade. Tiež, že na hadieho draka nikdy nezabudne. Na dobrých kamarátov sa predsa nezabúda.

Nad údolím, kde preletel zázračný hadí drak, sú dnes naozaj tri dediny. Jedna z nich sa volá Hrušov a práve pri nej ľudia vyhlbili jazerá, ktoré môžeš navštíviť. Pri troche štastia tam uvidíš veľa rôznych zaujímavých druhov vtákov. Okolo jazier je pekná prechádzka. V dedine Hrušov je aj malé múzeum, kde zistíš, ako tu ľudia kedysi žili. Dá sa tu aj vybrať na krátku túru, lebo pod lesom za dedinou stojí na lúke staručičký kostolík, ktorý má už vyše šesťsto rokov. Vedú tadiaľ aj turistické značky na planiny, kde žije veľa srniek a jeleňov. Môžeš sa tam vybrať aj na dlhú prechádzku.

Nezabudni, že sa v Hrušove môžeš aj ubytovať a nájdeš tam aj rozprávkovú kanceláriu.

Kontakt na rozprávkovú kanceláriu

Rybárska chata Hrušov

Web: <http://rybarskachata.webnode.sk>

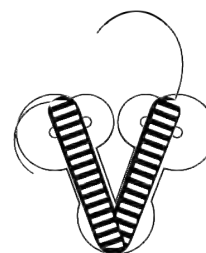
Email: rybarskachatahrusov@gmail.com

Tel: + 421 903 621 585 alebo +421 917 167 960

O plešiveckej veži

Kde sa to stalo: na veži v Plešivci

Kedy sa to stalo: asi pred sto rokmi

JEDNO ráno, sotva slnko prestrčilo zopár lúčov pomedzi búrkové mraky, sa slimáčik Krasko zobudil vo veži.

Nie v hocijakej veži, ale vo vysokánskej, čo sa týčila nad malým mestom. Pozeral nadol z obloka a uvidel akýsi starý, no pekný kostol. Na druhej strane bolo trhovisko. Po ceste šli kočy a vozy ťahané krásnymi koníkmi.

Na vozoch niesli gazdovia na trh ovocie, zeleninu, ale aj látky na šaty a petrolej do lúčok. Popri nich kráčali po chodníku ženy, ktoré išli predávať vajíčka a mlieko. Ponáhľali sa, pretože mraky na oblohe dávali vedieť, že sa môže spustiť dážď. V kočoch sa viezli bohatí páni a dámy, lebo sa vybrali na nákupy. Tak sa trhovisko zapľňalo a bolo stále rušnejšie a rušnejšie. Ľudia predávali, kupovali, ale vždy jedným očkom sledovali, či už nezačne pršať.

Krasko sa pozrel, k čomu tá veža patrí. Veď veže sa

nestavajú len tak. Sú na hradoch alebo pri kostoloch. Táto veža však k hradu nepatrila, lebo tu žiaden nebol. A nebola ani spojená s kostolom. Načo je komu taká veža? Bývať sa v nej nedá a ak by sa tu aj niekto nastahoval, musel by stále chodiť po schodoch hore a dole, až by ho z toho boleli nohy.

Ako tak Krasko nad všetkým rozmýšľal, cez okno do veže priletel vrabec. V zobáku držal húsenicu a prekvapene pozrel, akoby ešte nikdy slimáka nevidel.

„Ahoj vrabec. Ja som slimáčik a volám sa...“ chcel sa Krasko predstaviť, ale vrabec rýchlo vletel kamsi do veže, ďalej do jej vnútra, až nahor, kde zo stropných trémov visel veľikánsky zvon.

Krasko si pomyslel, že vrabec nemá vychovanie, keď sa mu ani neodzdravil. Mýlil sa však. Odrazu sa zhora ozval veselý krik: „Otec, otec, daj nám jesť!“

A ako to Krasko počúval, cez okno do veže vletela aj vrabčia mama. Tiež niesla v zobáku niečo pre mláďatká a z hniezda sa o chvíľku ozvalo: „Mama, mama, daj nám jesť!“

Krasko pochopil, že vo veži je vrabčie hniezdo a malé vrabčiatka. Ich rodičia teraz musia lietať von a zasa naspäť, aby nachytali veľa húseníc a múch a utíšili ich hlad. A tak to aj bolo. Len čo sa mladé vrabčiatka najedli, ich rodičia zasa vyleteli z veže von nad mestečko.

Na trhu pod vežou nastal zhon. Spomedzi mrakov udrel blesk a zahrnelo, až každému zalahlo v ušiach.

Ľudia vedeli, že čochvíľa zmoknú. Predavači začali rýchlo baliť jablká, medovníky, sladké sirupy a všetko, čo mali na predaj. Páni a paničky sa náhlili ku kočiaram, aby dážd' nezmočil ich šaty. No nech sa náhlili, ako len chceli, dážd' bol rýchlejší. Obrovské kvapky sa pustili z neba a dopadali na strechy. Bubnovali po nich ako sto bubeníkov naraz. Ale pršalo i na ulice, kde sa hneď tvorili mláky, ba i malý potôčik.

„Otec, otec! Mama, mama!“ kričali malé vrabčiatka v hniezde, ale ich rodičia boli vonku. Krasko pozeral cez okno, vytíčal hlavu a bál sa, aby búrka nezmáčala vrabcom pierka. Mohli by potom prechladnúť. Veril, že sa stihli ukryť pod nejakou strechou.

„Otec, mama!“ kričali malé vrabce stále hlasnejšie a hlasnejšie. Ako im pomôcť? Krasko sa rozhodol, že príde až k hniezdu a upokojí ich. Lenže viete, ako idú slimáky pomaly? Predsa slimačím tempom. Krasko sa snažil ako najrýchlejšie vedel. Keď uvidel drevený trám, na ktorom bolo hniezdo, musel si dodať veľa odvahy, aby sa vyšplhal až hore. Trvalo mu to dlho, ale došiel tam. Búrka vonku práve prestala a Krasko chlácholil mláďatká. Vrazil im, že ich rodičia sa isto čoskoro vrátia. Našťastie, tak aj bolo. Keď o chvíľku prileteli otec vrabec s mamou vrabčicou naspäť, poriadne si vydýchol.

„Slimáčik, ty si dával pozor na naše deti?“ opýtal sa vrabec.

Krasko povedal, že trošku, aby nemali strach. Ale

priznal sa, že strach mal aj on.

„Otec, mama, dáte nám jesť?“ volali zasa mladé vrabčatá.

„Vonku pršalo. A keď prší, všetky muchy a húsenice sa poschovávajú. Kdeže by sme ich teraz našli?“ vravela vrabčia mama.

„Musíme počkať, kým vonku vyschne tráva a chodníky. Zatiaľ, deti naše zlaté,“ hovoril otec vrabec malým vrabčekom, „vám poviem jeden príbeh.“

„Výborne!“ zajasal Krasko, lebo aj on si chcel trošku oddýchnuť. Cesta ku hniezdu ho unavila. Na dnes stačila búrka, dobrodružstva mal už dosť.

„Je to príbeh o tejto veži,“ začal hovoriť otec vrabec. „Kedysi veľmi, veľmi dávno tu neďaleko bojoval kráľ Belo proti zlým Tatárom. Tatári boli veľmi divokí a prišli sem, aby zničili celé kráľovstvo. Kráľ Belo preto zvolal smelých rytierov z celej krajiny a medzi tými rytiermi bol aj jeden, čo sa volal Bebek. Kráľ však šťastie nemal a Tatári v prvom veľkom boji jeho vojsko porazili. Ba aj kráľ Belo sa zachránil iba tak, že Tatárom utiekol. Na úteku stretol iba niekoľkých svojich najvernejších vojakov a vydal sa s nimi hľadať ľudí, s ktorými postaví nové vojsko. Bol rozhodnutý bojovať, až pokiaľ všetkých Tatárov nevyženie. A keď Tatári konečne odišli, kráľ sa rozhodol odmeniť všetkých priateľov, ktorí pri ňom stáli v ťažkých časoch. Tak dal Bebekovi panstvo, na ktorom je aj mestečko Plešivec. To je to mestečko pri veži, takže

táto veža stojí v Plešivci.“

Slimáčik Krasko počúval a od napätia takmer ani nedýchal. Veď vrabec hovoril o kráľovi Belovi a toho Krasko poznal! Videl ho predsa, ako od smädu cmúľal ľad v jaskyni, a tiež ako kopal studňu na mieste, kde mu ukázal dobrý pastier vodu. Prežil s kráľom dobrodružný deň, ale o tom teraz nehovoril. Vrabec by sa isto veľmi čudoval, ako je to možné. Nevedel nič o Kraskovej zázračnej moci. Netušil, že sa slimáčik Krasko každé ráno zobudí na inom mieste a v inom čase. Krasko o tom nechcel hovoriť, aby vrabca neprerušoval. Radšej počúval, ako to bolo ďalej s rytierom Bebekom.

Rytier Bebek bol múdry a spravodlivý. Aby sa už nikdy nemohli Tatári vrátiť, dal postaviť v Plešivci hrad. Vládol tu dobre a spravodlivo. Keď zomrel, panovali tu jeho synovia a po nich ich synovia, a tak to šlo stále ďalej a ďalej. Ale títo Bebekovci už boli iní. Nevedeli nič o odvahe, s akou prvý rytier Bebek ochraňoval kráľa Bela. Ani sa poriadne nestarali o Plešivec. Každý z nich chcel svoj vlastný hrad, aj plné truhlice zlata a drahokamov. Robili veľmi nepekné veci. Cez deň chodili po Plešivci ako ctihodní páni, ale po nociach okrádali ľudí. Spojili sa so zbojníkmi a keď išiel okolo nejaký voz a obchodník, zamaskovali sa a prepadli ho. Ukradli všetko, čo našli. Tak boli noví Bebekovci stále bohatší a bohatší a ľudia v Plešivci stále chudobnejší a chudobnejší. Keď už tu nemali koho okradnúť, rozhodli sa, že pôjdu so

zbojníkmi zbíjať do panstiev iných rytierov. Aj tak urobili a po krátkom čase už všetci okolití rytieri tušili, kto vedie zbojníkov. Hrozilo, že vyhlásia Bebekovcom a Plešivcu vojnu. Aj by im ju vyhlásili, ale prišla ďalšia pohroma. Do krajiny vtrhli divokí Turci a tak museli bojovať proti nim.

Rytieri statočne bránili svoje mestá a dediny, ale Plešivec nemal dobrých pánov. Turci ho poľahky dobyli a hrad vypálili. Ľudia bedákali, veď im zhoreli aj domy a Turci im zobrali aj to málo, o čo ich nestihli Bebekovci pripraviť. A Bebekovcom Turci vypálili hrad. Ľudia sa teda zišli a povedali si, že sa budú musieť brániť sami. Preto sa dohodli, že uprostred Plešivca postavia vysokánsku vežu. Z veže bude vidno do veľkej diaľky. Vždy tam bude niekto strážiť, aby mohol dať všetkým znamenie, ak by sa Turci znova blížili. Takto stihnú odviesť ženy aj deti do bezpečia a pripraviť sa na boj. Lenže Turci odišli a už sa nevrátili. Ľudia si preto najskôr začali opravovať domy, ale na svoju dohodu nezabudli. Neskôr, po mnohých rokoch sa rozhodli, že vezmú kameň z opusteného vypáleného hradu a konečne tú vežu postavia. Tak aj urobili a dnes sa veža týči k nebu ako zdvihnutý prst. Ako prst, ktorý varuje a pripomína, aby ľudia nikdy neprestávali dávať pozor na nepriateľov, ale ani na svojich pánov. Lebo zlý vládca je niekedy horší ako vzdialený nepriateľ.

„To je krásny príbeh,“ vzdychol si Krasko, keď vrabec

skončil svoje rozprávanie.

„Otec, mama, dajte nám jesť,“ začali volať mladé vrabčatá, akoby otca vrabca ani nepočúvali. Ale počúvali ho. Určite. Vrabce si totiž hovoria často veľa rôznych príbehov. Majú ich radi. Veď ste už možno niekedy počuli, že ak je príbeh známy, tak si o ňom čvirikajú aj vrabce na streche.

Malé vrabčeka boli stále hladné, a tak ich otec s mamou zasa vyleteli von. Nad Plešivcom opäť svietilo slnko a oni šli pohľadať pre svoje deti jedlo, aby neostali hladné.

Keď sa vyberieš na výlet do Plešivca, uvidíš pri kostole vysokú vežu, kde si Krasko vypočul príbeh, ktorý už poznáš z rozprávky. Pri veži je aj ten starý kostol, na ktorý sa Krasko pozeral. Je naozaj veľmi starý, má už asi šesťsto rokov. Nachádzajú sa v ňom aj veľmi staré a vzácne maľby.

Z Plešivca sa dá ísť na rôzne túry. Niektoré sú ťažšie, iné ľahšie. Blízko je veľmi pekná Plešivecká planina, ale aj Silická planina a vedie odtiaľ cesta k známej a krásnej jaskyni Domica. V Plešivci môžeš navštíviť rozprávkovú kanceláriu, ktorá sa nachádza v pizzerii.

Kontakt na rozprávkovú kanceláriu

PIZZA PIAZZA Plešivec
Čsl. armády 57
04911 Plešivec

O tajomných husároch

Kde sa to stalo: v lesoch pri dedine Dlhá Ves

Kedy sa to stalo: dávno, asi pred dvesto rokmi

JEDNO ráno, len čo sa slimáčik Krasko zobudil, ihneď poriadne kýchol. Bola mu preukrutná zima. Ešte ani nestihol vystrčiť hlavu z ulity, a už sa celý triasol. Opatrne pozrel von a všade naokolo bolo plno snehu.

- To je zlé, to je zlé - bál sa Krasko a ak by mali slimáky zuby, určite by nimi drkotal. Sneh a slimáky, to k sebe predsa vôbec nejde! Každý slimák, či už veľký s veľkou ulitou, alebo malý s malou ulitou, prečká zimu niekde v jaskyni alebo ukrytý v zemi. Často sa zahrabe hlboko do pôdy a chlad ho netrápi. Navyše, slimáky v zime spia. Nepoznajú radovánky ako lyžovačka, sánkovačka, či guľovačka. Ukryté pred svetom zatvorí oči a snívajú sa im sny o slnečných stráňach a rozkvitnutých lúkach. Zobudia sa až na jar.

„Aha, tam je slimák!“ ozval sa odrazu akýsi detský hlas a niekto vzal Kraska do ruky. Bolo to dievča, ktoré sa volalo Mariška a šlo cez les so sestrou Helenkou.

„Isto to bude zázračný slimák, ktorý prežije, aj keď mrzne. Inak by sa schoval,“ mudrovala Helenka. Krasko by dievčatám rád povedal, že až taký zázračný nie je. Od trpaslíka Jaskynkára síce dostal čarovnú moc byť každý deň na inom mieste a v inom čase, ale proti zime je bezbranný. No ľudia reči slimákov nerozumejú. Nevedel, či sa má báť, alebo tešiť. Mariška zdvihla ruku s Kraskom až k ústam a začala na neho dýchať.

„Neboj sa, slimáčik, nenechám ťa zamrznúť,“ povedala a Krasko už vedel, že si našiel novú kamarátku. Hrialo ho teplo jej dlane i teplo jej dychu.

„Zoberieme si ho domov a budeme sa o neho starať,“ rozhodla sa Mariška a Helena súhlasila.

Mariška potom niesla slimáčika Kraska v ruke a ten mal konečne čas všetko si obzrieť. Obe dievčatá vyzerali veľmi milo. Mohli mať asi tak desať rokov, možno to boli dvojčičky. Dost sa na seba podobali.

Les bol hustý a hlboký, snehu na zemi až po kolena a Mariške s Helenkou sa nešlo ľahko. Každá z nich mala na chrbte batoh z plachty, a tie batohy museli byť ťažké. Preto dievčatá ani nerozprávali, ba ani sa neusmievali, len kráčali ticho ďalej, akoby mali nejaké tajné poslanie. Po chvíli prišli na kraj lesa a odtiaľ na veľkú zasneženú lúku. Stáli tam akési domčeky. Lenže boli to veľmi čudné domčeky. Nemali okná, a ak aj áno, nebolo ich vidieť.

Z domčekov sa husto dymilo, akoby v každom z nich horelo.

„Slimáčik, vidíš? Tamto sú uhliari. V lete, v zime, vždy zbierajú drevo, ukladajú ho na kopy, z vrchu ich obsypú hlinou a vo vnútri zapália. Nie tak, aby celkom zhorelo. Drevo iba tlie a keď dotlie, zmení sa na drevené uhlie. To potom vozia do dediny, ba aj do mesta a predávajú. Ľudia si v peciach radi kúria dreveným uhlím. A to, čo vyzerá ako domčeky, sú tie kopy dreva.

Voláme ich miliere,“ povedala Mariška. Krasko bol rád, že sa niečomu priučil a potom sa už len pozeral. Len čo uhliari zbadali dievčatá, bežali im oproti. Veľmi sa tešili, že prišli. V tých batohoch im Mariška s Helenkou priniesli jedlo a uhliari už boli poriadne hladní. Najedli sa, v kotlíku si uvarili lipový čaj a dali sa napiť aj dievčatám. Potom sa Mariška aj Helenka s uhliarmi rozlúčili a vybrali sa späť.

Dievčatá opäť prechádzali hustým lesom, znovu sa brodili v snehu, ale Kraskovi bolo dobre. Mariška ho držala tak, že ho pekne zohrievala a navyiac mal dobrý výhľad na okolie. A keďže batohy už boli prázdne, dievčatám sa išlo lepšie. Začali sa teda rozprávať. Prvá hovorila Helenka. Podľa toho, čo vavela, Krasko pochopil, že dievčatá sú z dediny Dlhá Ves. Helenka vavela, že počula o kamennej stoličke, či rovno kamennom kresle, čo je za ich dedinou. A vraj je to

kreslo, kde kedysi rád oddychoval kráľ Belo. Dievčatá sa dohodli, že keď príde jar a zmizne sneh, pôjdu sa na to kamenné kreslo pozrieť. Smiali sa, že si na ňom posedia ako dve kráľovné.

Potom hovorila Mariška. Že pri ceste z dediny Ardovo do Dlhej Vsi rastie veľký mohutný dub. Hovorí sa, že za mesačných nocí sa pod týmto dubom stretávajú bosorky. Tu sa už obe dievčatá smiať prestali, lebo sa zľakli. Verili, že o bosorkách nie je dobré rozprávať, lebo ak o nich niekto hovorí, ony to vždy počujú. Dokonca aj keď sú veľmi ďaleko. To by bolo zle. Mariška preto rýchlo začala rozprávať o čomsi inom.

„Počula som, že v našom kostole je ukryté tajomstvo. Je napísané na papieri a myslím si, že je to nejaké zariekadlo. Možno dáke kúzelné slová, ktoré majú ľuďom pomôcť, ak by bolo v Dlhej Vsi zle.“

„A prečo by malo byť v našej dedine zle?“ opýtala sa Helenka.

„To neviem. Ale vraj, ak by bolo tak zle, že by spadla aj kostolná veža, ľudia nájdu ten papier, prečítajú zariekadlo a to im pomôže. Vieš, keď sa pozrieš hore na vežu, na jej vrchole pod železnou hviezdou a mesiacom je kovová guľa. A v nej sa nachádza ten papier alebo rovno kúzelná kniha,“ vravela ďalej Mariška a ešte povedala, že to počula od babky a tá zasa od svojej babky. A aj tá to možno počula od ešte starších ľudí. Helenka kývala hlavou, že rozumie a určite bola veľmi

zvedavá. Veď kto by nechcel vedieť, aké tajnosti skrýva kostolná veža? A ako tak dievčatá išli a zhovárali sa, zrazu zbadali, že na lesnom chodníku stojí kôň a na koni sedí husár. Preľakli sa, lebo husára by tu isto nikto nečakal. Išli však ďalej, až prišli celkom k nemu. Slušne pozdravili, ale husár mlčal. Pomysleli si, že je možno hluchý, a tak ho pozdravili znova. Teraz už veľmi nahlas. Husár pomaly otočil hlavu a pozrel na dievčatá. Keď tak urobil, Mariška s Helenkou zhíkli. Husár bol veľmi bledý, jeho tvár biela ako sneh. Oči mal však čierne ako najčernejší uhol' a obočie i fúzy pokryté ľadom. Keď sa na ne zadíval, zrazu sa rozplynul a zmizol im rovno pred očami.

„Prízrak! Videli sme prízrak!“ Mariška i Helenka začali kričať a utekali, čo im sily stačili. Chudák slimáčik Krasko! Aj on sa bál prízraku a naviac pri behu s ním tak hegalo, až sa mu krútila hlava.

Len čo dievčatá trochu spomalili, tajomný husár na koni sa zjavil znova. Bol iba pár krokov od nich a obzeral sa po okolí na všetky strany. To bolo výskotu, to bolo behu! Dievčatá zasa utekali, a keď už boli pri dedine, husár sa im zjavil tretíkrát. Mariška ani Helenka už bežať nevládali.

„Husár, prosím ťa, neublíž nám! Nič zlé sme neurobili a ani neurobíme. Chceme ísť domov. Prosíme ťa, už sa nám neukazuj,“ prosíkala Mariška. Husár bol vážny, ale prikývol, že ak naozaj chcú, už ho

viac nevidia. Keď tak urobil, zafúkal vietor a husár aj s koňom zmizli.

„Čo to bolo? Počula si už o niečom takom?“ vyzvedala Helenka.

Mariška vravela, že nie, že nikdy o ničom takom nepočula a bude lepšie, ak sa rýchlo vrátia domov.

Ako dievčatá povedali, tak aj urobili. Ponáhľali sa a už nepreriekli ani slovka. Ale keď doma prišli k mame, všetko jej rozpovedali.

„Naozaj ste videli toho husára?“ mame sa to zdalo čudné.

„Až trikrát!“ povedali Mariška s Helenkou naraz.

„A bol to vždy ten istý husár?“ vyzvedala mama ďalej.

„To nevieme. Možno áno, možno nie. Vyzeral vždy rovnako. Predsa všetci husári sa na seba podobajú. Červený kabát, dlhá šabl'a a veľké fúzy,“ vravela Helenka.

„Viete, dcéry moje, aj keď ten husár možno vyzeral strašidelne, netreba sa ho báť. On vás chránil,“ riekla mama.

„A pred čím nás chránil?“ pýtala sa zvedavá Mariška.

„Neviem. Možno vám hrozilo nejaké nebezpečenstvo. Možno boli v lese zbojníci, alebo ste sa rozprávali o bosorkách a tie vás začuli.“

Keď to mama povedala, Mariška s Helenkou dostali strach.

„Ale už sa nebojte. Už vám nič nehrozí. Viete, hovorí

sa, že kedysi bolo okolo Dlhej Vsi veľa dedín. Keď tu vtrhli Turci, dediny vypálili. Iba Dlhá Ves ostala, lebo Turkov vyhnali husári. Ale neboli to obyčajní husári, ale začarovaní. A vraj dodnes chodia po lesoch okolo dediny, ale sú neviditeľní. Ukážu sa len tomu, kto potrebuje ich pomoc. A keby bolo najhoršie, keby bolo tak zle, že ani husári nič nezmôžu, potom je potrebné nájsť starú listinu ukrytú v kostolnej veži,“ pozrela mama na obe dievčatá a Mariška hneď zvýskla.

„Tak predsa je to pravda! Predsa je v guli na kostole schovaný papier a na ňom napísané niečo dôležité. Niečo, čo môže všetkým pomôcť.“

„Tak je. Tak sa hovorí,“ prikývla mama a obe dievčatá si potom sadli za stôl, aby sa najedli. Aj slimáčika Kraska ukázali mame a tá sa veľmi čudovala, že slimáka v zime ešte nevidela. Vraj aj za tým bude dáke kúzlo. Samozrejme, iba slimáčik Krasko vedel o kúzle trpaslíka Jaskynkára. Usmieval sa však, pretože sa už nebál. A aj preto sa usmieval, lebo zažil deň plný dobrodružstiev. Videl, ako uhliari robia drevené uhlie, počul o kamennom kresle kráľa Bela, o starom dube, kde sa stretávajú bosorky, ba videl aj tajomného husára, ktorý so svojimi druhmi stráži dedinu Dlhá Ves.

Potom sa dievčatá hrali s Kraskom až do večera. Krmili ho šťavnatými lístkami z kvetov, ktoré mali doma v kvetináčoch a bolo mu dobre. A keď sa večer zotmelo, Krasko vošiel do ulity, aby sladko zaspal. Avšak ešte skôr,

ako zatvoril oči, tešil sa, že opäť spoznal peknú krajinu a jej dobrých ľudí. Až mu bolo trochu ľúto, že až sa ďalšie ráno zobudí, bude niekde inde a viac Marišku s Helenkou nestretne.

Počul si už o dedine Dlhá Ves? Nájdeš ju neďaleko známej a nádhernej jaskyne Domica. Ak sa tam s rodičmi vyberieš na výlet, môžeš vidieť veľa z toho, o čom sa píše v rozprávke. Pri dedine za ovčincom sa naozaj nachádza veľký kameň, o ktorom sa hovorí, že na ňom sedával kráľ Belo. Teraz si tam môžeš sadnúť aj ty. Oproti plynovej stanici medzi dedinami Ardovo a Dlhá Ves je hneď pri ceste obrovský dub. Je to práve ten dub, o ktorom si ľudia rozprávali, že sa pod ním voľakedy stretávali bosorky. A nezabudni sa popozerať aj po okolitých lesoch, kde sú vraj tajomní husári. Bát sa nemusíš. Veď aj podľa rozprávky ľudí chránia a neublížujú im. Ukazujú sa vraj len vtedy, ak niekto potrebuje ich pomoc.

V dedine Dlhá Ves sa určite pozri na kostolnú vežu. Na jej vrchu je kovová hviezda, pod ňou kovový mesiac a pod ním kovová guľa. V tej guli je vraj ukrytý odkaz od ľudí, ktorí tu žili kedysi veľmi, veľmi dávno. Hovorí sa, že odkaz treba vybrať a prečítať si ho, len keby bolo v dedine veľmi zle. Ale tam je dobre, preto tento odkaz na veži ešte nikto nehládal.

Keď budeš v Dlhej Vsi, môžeš navštíviť aj pamätný dom. V ňom je všetko zariadené tak, ako v časoch, keď tu ešte žili

Mariška s Helenkou. Uvidíš na vlastné oči, aké mali kuchyne, izby a ako vyzerali veci, ktoré používali každý deň. V dedine sa môžeš aj ubytovať. A v ubytovni je rozprávková kancelária.

Kontakt na rozprávkovú kanceláriu

Privát Flanderová
Valéria Flanderová, Nová 194, 149 55 Dlhá Ves
Telefón: 0905 913 158
E-mail: flanderova@zoznam.sk
Web: www.privatflanderova.sk

O zázračnej rieke Muráň

Kde sa to stalo: pri dedine Brethka a rieke Muráň

Kedy sa to stalo: dávno, asi pred dvesto rokmi

KEĎ sa raz slimáčik Krasko zobudil a už už chcel vystrčiť hlavu z ulity, ozval sa čudsný zvuk. Znelo to, ako keby niekto veľmi rýchlo búchal drevom o drevo, alebo zatĺkal klinec do dosky.

Klop-klop-klop-klop-klop.

Krasko rozmýšľal, čo by to tak mohlo byť. Možno niekde nablízku opravujú hradnú bránu a on sa prebudil v kráľovskej komnate. Keď sa pozrie z okna, uvidí nádvorie s rytiermi a princeznú, ba možno aj samotného kráľa. Alebo ktosi klinecami stĺka kolísku pre dieťa. Možno dáky stolár, ktorý krásne vyrezal všetky drevené diely, potom ich vyzdobil rezbárskym dlátom a práve teraz ich spája do kolísky. V kolíske neskôr bude spať chlapček, ktorý sa stane slávnym bojovníkom a porazí zlého obra.

Také a rozličné iné myšlienky prichádzali Kraskovi na um, ale nakoniec sa rozhodol, že nebude viac

iba dumať a vystrčí hlavu z ulity. Ak by nebol dosť odvážny, asi by od strachu vykrikol. To preto, že len čo sa popozeral, zistil, že je vysoko nad zemou v hniezde veľkého bieleho bociana. A ten klopot, ktorý doteraz počúval, nebolo nič iné, než klopotanie bocianieho zobáka. Bociany totiž nespievajú. Zato keď sa tešia, klopcujú zobákom, až to počuť na celé okolie.

„Je tu jar, slniečko svieti, roztopil sa sneh a bude veľká kúpačka,“ bocian vyzeral veľmi naradostený. Len nedávno priletel z teplých krajín, aby si opravil svoje hniezdo na drevenom stĺpe a ostane tu až do jesene.

Nech sa bocian tešil ako chcel, slimáčikovi Kraskovi sa voľačo nezdalo.

„Kúpanie je dobré v lete, keď je voda teplá. Vetrík už vonia jarou, ale nie je na kúpačku ešte chladno? A kde je tu vlastne voda?“

Bocian pozrel prekvapene na Kraska. Isto ho zatiaľ nevidel. Ale ešte prekvapenejší bol z Kraskových otázok.

„Slimáčik, ty vari nevieš, že si v Bretke? Ty ani netušíš, že tadiaľ preteká rieka Muráň a tá má zázračnú moc?“

Krasko by sa inokedy takého veľkého vtáka bál. Tento však vyzeral veľmi kamarátsky.

„Neviem, kde som. Ani o rieke so zázračnou mocou som ešte nepočul. Ba ani neviem, aký je teraz rok. Ja som slimáčik, ktorý sa každé ráno zobudí na inom mieste a v inom čase. Tú moc mám od trpaslíka Jaskynkára,“

povedal Krasko a bociana to veľmi zaujalo. Krasko mu teda vyrozprával všetko. Ako kedysi spadol do jaskyne, ako stretol trpaslíka a ako získal svoje nevšedné schopnosti.

„Zaujímavé, zaujímavé,“ krútil hlavou bocian. „Veľmi rád by som ťa počúval aj ďalej. Ale o chvíľu sa budú diať veľké veci. Ľudia sa pôjdu kúpať do zázračnej rieky!“

Teraz pre zmenu krútil hlavou slimáčik Krasko. Videl, že iba nedávno sa roztopil sneh a ak je tu niekde nejaká rieka, isto v nej bude silný prúd veľmi studenej vody. Ale bocian mu všetko vysvetlil. Povedal, že Bretka je meno dediny a dnes je Veľký piatok, teda posledný piatok pred Veľkou nocou. V Bretke je zvyk, že v tento deň idú ľudia k rieke Muráň a umývajú sa v nej, ba niektorí do nej vojdú celí a ponoria sa až po krk. Ľudia veria, že ak tak urobia, budú celý rok zdraví.

„A naozaj až do ďalšej jari nikto neochorie?“ Krasko bol stále zvedavejší a zvedavejší.

„Tu v Bretke býva dievča, ktoré sa volá Juliška. Juliška sa minulý rok kúpať nešla. Krútila nosom, že je jej zima, že voda v rieke nie je pre ňu dosť čistá a len sa vyhovárala a vyhovárala. Tolko šomrala a frflala, že jej nakoniec rodičia povedali, aby radšej ostala doma. Veď kto by chcel celý deň počúvať ako niekto hundre? A vieš, čo sa potom stalo? O pár dní, len čo Julišku zmáčal dážď, ochorela. Ostala ležať v posteli, stále si fúkala nos a bolela ju hlava. Ľudia hovorili, že to isto preto, lebo sa na Veľký

piatok v rieke neumyla. Že na ňu nezapôsobilo kúzlo, čo ostatných chráni. A chorá bola aj v lete, aj na jeseň, ba aj v zime.“

„Tak to chcem skúsiť aj ja. Aj ja sa chcem umyť v studenej vode zázračnej rieky a byť po celý rok zdravý,“ nadchýnal sa Krasko. Len jedno mu nebolo jasné.

Ako sa dostane z vysokého bocianieho hniezda dole.

„Ak tak chceš, nedbám,“ usmial sa bocian a potom chytil slimáčika Kraska do zobáka. Ak by si Krasko nebol istý, že bocian je kamarát, isto by strýpol od hrôzy. Ale teraz len mlčal a s údivom sa pozeral, ako bocian rozťahol svoje dlhočizné krídla, ako sa odrazil od hniezda a vzlietol. Aj Krasko letel spolu s ním. Pozeral na svet z výšky a všetko sa mu zdalo úžasné. Domčeky s dymiacimi komínmi, polia okolo dediny a videl aj rieku, ba aj kostol postavený na skale nad dedinou. Z tej výšky uvidel aj krásny kaštieľ i to, ako pred ním zastal koč. Z kaštieľa vyšla vysoká pani v nádherných šatách. Vyzerala ako princezná. Ak to aj nebola princezná, isto bola bohatá. Jej sukňa i blúzka boli samý volánik a čipka, na krku mala drahé šperky, ale v rukách držala len obyčajné veľké plátno, a tak nastúpila do koča, ktorý sa pohol k rieke. Nebola to len bohatá pani, ktorá tam šla. Odrazu zo všetkých domov a dvorov vychádzali ľudia a všetci kráčali k vode.

Bocian nad nimi ešte raz zakrúžil a potom sa vzniesol nad les. Krasko pozeral, ako rieka tečie v nádhernom

údolí, nad ktorým sa vytrča skala. Z nej by bol isto krásny výhľad na okolie. Bocian letel stále vyššie a vyššie, až boli ľudia ako malé bodky. Potom však začal pomaly klesať a keď sa ľudia zasa zväčšovali, Krasko videl, ako sa umývajú v riečnom prúde. Niektorí iba brali vodu do dlaní, ale našli sa aj takí, čo si zhodili šaty a vliezli do rieky celí. Dievčatá sa smiali, že budú nielen zdravé, ale po celý rok aj pekné a chlapci, že okrem zdravia im voda dodá aj silu. Potom rýchlo utekali na breh, aby sa usušili.

Neďaleko starého mlyna na ceste zastal koč a vyšla z neho vysoká pani v nádherných šatách. Darmo, že bola bohatá. Bohatý - chudobný, tu nikto rozdiely nerobil. Vysoká pani si zobula drahé črievice, vyhrnula sukňu, vošla do vody, ba aj si v nej kľakla, takže sa namočila skoro celá aj so šatami. Potom rýchlo vybehla naspäť do koča, aby sa poriadne poutierala do plátna.

Keď sa už z toho letu začala Kraskovi krútiť hlava, bocian pristál na lúke.

„Aha, pozri sa tamto,“ povedal, keď položil slimáčika Kraska do trávy a ukázal na breh.

Po cestičke k rieke práve prišlo dievčatko Juliška aj s rodičmi. Bola to tá Juliška, ktorá sa minulý rok nechcela kúpať.

„Juliška, vojdi do vody,“ povedal jej otec a Juliška poslúchla. Možno jej v tej chvíli bola aj zima, ale otec hovoril ďalej: „Popros rieku Muráň i celú prírodu, nech ti

dajú zdravie a silu, aby si počas roka neochorela. Keď tak spravíš, vezmi vodu do dlaní a umy si tvár.“

Juliška znova poslúchla a potom vyšla usmiata na breh. Nevyzerala vôbec chorá. Vlastne by sa dalo povedať, že vyzerala veľmi šťastne.

„Myslíš, že jej rieka pomôže?“ opýtal sa potichu slimáčik Krasko bociana.

„Určite. Rieka pomôže každému, kto jej verí. Keď naozaj veríš, neochorieš. A určite budeme zdraví aj my!“ odpovedal bocian a než sa Krasko nazdal, zasa ho chytil do zobáka, opäť sa vzniesol do výšky a naspäť nadol až celkom k vode. Potom si v nej zmáčal nohy, ba ponoril aj zobák, v ktorom držal slimáčika. Krasko sa od chladu zatriasol, ale keď ho bocian vytiahol zasa von a položil do trávy na slniečko, cítil sa ako otužilec, ktorému žiadna choroba nehrozí.

„Pôjdeme naspäť do hniezda? Budeš u mňa bývať?“ opýtal sa bocian.

„Máš veľké hniezdo, ale pre mňa je vysoko. Páči sa mi tu na zemi. Je to veľmi krásne údolie. Ak sa nepohneváš, ja by som tu rád ostal,“ odpovedal Krasko.

„A kde budeš spať, až príde večer?“ čudoval sa bocian.

„Kde budem spať?“ zopakoval Krasko a rozosmial sa na plné hrdlo. „Veď ja som slimák. Ja mám ulitu, nosím ju na sebe a to je môj domček. Stiahnem sa do ulity a som doma. Ja som všade doma.“

„Vieš čo? Tuto blízko je jaskyňa. Môžem ti ju ukázať

a ak chceš, môžeš prespať aj tam. Aspoň ti nebudú kvapky klopať na ulitu, ak by sa v noci spustil dážď,“ navrhol bocian.

Sotva slimáčik Krasko súhlasil, už zasa vyleteli nad les. Dnes to už bolo tretíkrát a Kraskovi sa to veľmi páčilo. A keď pristáli pri nevelkej, ale krásnej jaskyni, bol radosťou celý bez seba. Lenže to sa už s ním bocian rozlúčil a odletel naspäť domov, do svojho hniezda v dedine Bretka. Krasko sa ešte do večera tešil z toho, čo všetko zažil a tiež z toho, že po okúpaní v rieke určite nebude rok chorý. Veril tomu, ako tomu verili aj ľudia. Aj všetci tí, čo vedia, že otužovanie pomáha udržať si zdravie.

Počul si už niekedy o dedine Bretka? Preteká cez ňu rieka Muráň. Je to tá rieka, kam sa kedysi chodili ľudia na Veľký piatok kúpať a verili, že potom budú celý rok zdraví. Rieka Muráň prechádza krásnym údolím, ktoré sa volá Prielom Muráňa. Vedeť tadiaľ pekný náučný chodník, kde sa dozvieš nielen veľa o rieke, ale na jej brehu nájdeš aj jaskyňu. Presne tú, pri ktorej sa rozlúčil bocian so slimáčikom Kraskom.

Na okolí sú aj krásne lúky a lesy, kde možno poľahky stretnúť srnky. Ak by si sa chcel okúpať, aj to môžeš. Ak nie v rieke, v dedine Bretka je kúpalisko, ktoré je otvorené po celé leto. Pri prechádzke dedinou nájdeš aj kaštieľ, či šľachtickú kúriu. Tam bývala pani, ktorá i keď bola bohatá, chodila sa do rieky Muráň kúpať rovnako ako všetci ostatní. V jej dome je teraz galéria fotografií.

V dedine Bretka sa môžeš aj ubytovať. Keby len to. Priamo na mieste ubytovania sa nachádza maličké múzeum, ktoré je venované včelárstvu. Kedysi v Bretke veľa ľudí chovalo včely. A nachádza sa tam aj rozprávková kancelária.

Kontakt na rozprávkovú kanceláriu

Skansen Beretkei

Bretka 29

Telefón: 047 552 39 78

Mobil: 0902 242 319

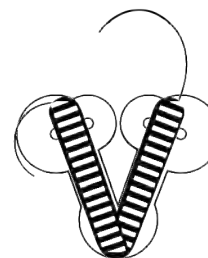
E-mail: skanzen.beretkei@gmail.com

Web: skanzen-beretkei.webnode.sk

Ako sa statočný kováč zachránil pred strigou

Kde sa to stalo: v dedine Gemerská Hôrka

Kedy sa to stalo: dávno, pred vyše sto rokmi

DOME uprostred dediny Gemerská Hôrka žil kováč Laco. No mali by sme povedať, že ten kováč Laco nežil v dome, ale v stajni.

Stajňa stála vedľa domu, ale nespal v ňom

Dom bol totiž plný železa, kováčskych kladív, aj veľká kováčska pec tam bola a všakové náradie. Toho náradia bolo toľko, že si ani nemal kam položiť posteľ. Preto kováč Laco býval v stajni. Vždy si tam ľahol na slamu, prikryl sa koženou kováčskou zásterou a spal až do rána. Kováč Laco mal tvrdý spánok. Veď každý deň robil od svitu až do mrku. No za posledné tri noci si takmer ani nezdrimol. Veľa by o tom vedel porozprávať jeho čierny koník Ejel. Aj Ejel spal v stajni a bol dobrým kováčovým kamarátom.

Stalo sa raz, že sa slimáčik Krasko prebudil a videl iba kopy voňavého sena, válov s vodou pre koníka a to bolo všetko. Ejel bol práve vonku na paši a kováč Laco

pracoval v dome. Určite to tak bolo, lebo Krasko počul silné údery kladiva, ktorým kul kováč železo. Slimáčik si teda krátil čas tým, že sa pozeral cez škáru pod dverami, čo sa deje na dvore. A veruže bolo na čo pozerieť. Najskôr videl akéhosi chudobného roľníka, čo si objednal rýľ. Rýľ už bol hotový, ale roľník nemal peniaze. Sľúbil však kováčovi, že po žatve mu namiesto peňazí dá múku a kováč Laco súhlasil. Potom nejaký paholok priviedol malého koníka, ktorému bolo treba ukuť prvé podkovy. Kováč Laco pozrel koníkovi na kopytá, rozžeravil železo a urobil štyri podkovy. Ale ani tento paholok nemal peniaze. Sľúbil, že kováčovi prinesie z lesa drevo, aby mal v dome čím kúriť. Keď paholok odišiel, prišli baníci, že potrebujú nové pevné banícke čakany, ktorými je možné sekať aj tvrdú skalu. A kováč Laco zasa pracoval. Keď boli čakany hotové, baníci sa tešili, ale ani oni nemali peniaze. Vraveli, že zaplatia až o mesiac, keď dostanú výplatu a kováč Laco súhlasil.

Krasko sa snažil popozerať aj viacej po okolí. Škára pod dverami však bola úzka. Keď cez ňu hľadel nahor, videl iba kus oblohy a vrchol kostolnej veže.

Podvečer odišiel kováč na lúku, kde sa pásol jeho koník Ejel. Priviedol ho domov do stajne a tam mu začal čistiť jeho krásnu čiernu srst', aby bol krásny ligotavý. Koník Ejel si dobre všimol, že je tam aj Krasko, ale nedal na seba nič znať. Až keď kováč Laco vyšiel von, prihovril

sa mu: „Slimáčik, zdá sa mi, že sa ti tu v stajni páči. Ale neurobiš dobre, ak tu ostaneš.“

„Prečo by to malo byť nedobré? Veď tu je teplo a pekne. Myslel som, že budeme kamaráti a porozprávame sa,“ prekvapil sa Krasko.

„Môžeme sa rozprávať,“ povedal koník Ejel, „ale len chvíľku. Dnes v noci tu bude veľké dobrodružstvo. Možno to bude nebezpečné.“

„Dobrodružstvo? Fí-ha,“ zahvízdal slimáčik Krasko.

„Ja mám rád dobrodružstvá. Prosím, koník, povedz mi o tom niečo viac.“

Vonku na kostolnej veži začal biť zvon a jeho hlas sa rozliehal nad celou dedinou. Koník musel počkať, kým zvon dozvoní a potom hovoril ďalej.

„Laco je veľmi dobrý kováč. Najlepší v Gemerskej Hôrke i na okolí. A má veľmi dobré srdce. Ak niekto potrebuje pomôcť, ale chýbajú mu peniaze, aj tak pre neho urobí, čo treba.“

„To je od neho veľmi pekné,“ pokýval Krasko uznanlivo hlavou.

„Pred tromi dňami sa tu v noci zjavila zlá striga. Strigy nemajú rady dobrých ľudí. Bola škaredá, hrbatá, so zlovestnými očami, ale v rukách držala zásteru plnú zlata. Povedala, že to zlato tu nechá, ale mala jednu podmienku. Vraj už kováč Laco nesmie nikdy nikomu pomáhať iba tak.“

„A čo na to povedal kováč?“ zaujímal sa Krasko.

„Že jedna zástera plná zlata je menej ako dobrý pocit z pomoci ľuďom.“

„Čo sa stalo ďalej?“ slimáčik Krasko bol zvedavý a čakal na každé koníkové slovo.

„Striga zmizla a zjavila sa opäť na ďalšiu noc. Mala so sebou veľký sud plný zlata a zasa vravela, že ho dá kováčovi, ale už viac nesmie pomáhať ľuďom. Ale kováč Laco ju zasa poslal preč, a tak sa zjavila aj tretíkrát. Bolo to včera v noci a vedľa nej sa zjavil aj voz plný zlata. Znova chcela iba jedno. Ale môj pán jej povedal, že ani voz zlata nemá väčšiu cenu ako dedina, kde všetci žijú šťastne a pomáhajú si. Vtedy striga začala strašne škaredo kliať a zahromžila - Do zajtra si ešte môžeš všetko rozmyslieť! Ak neustúpiš, unesiem ťa a budeš slúžiť už iba mne! - “

„A čo bude teraz?“ slimáčik Krasko cítil, že toto nie sú žiadne špásy.

„Kováč robí celé dni so železom, má veľkú silu. Ale čo zmôže ľudská sila proti čarom? Strigy z celého okolia sa vraj stretávajú každý večer pri kamennom moste za dedinou. Je to zvláštne miesto, kde sa potok prepadá pod zem. Volajú to tam Čertova diera. Keby sa tak našiel odvážlivec, ktorý by sa tam ukryl a pozorne počúval, o čom sa strigy rozprávajú, možno by sa dozvedel, čo je silnejšie než čary. Lenže už na to niet času.“

„Akože niet času? Si kôň a vieš rýchlo utekať. Tak tam bež! Večer si možno vypočuješ, čoho sa strigy boja

a v noci kováčovi pomôžeš! Si čierny, potme ťa nikto neuvidí. A ak ma vezmeš so sebou, môžeme ísť spolu,“ presviedčal slimáčik Krasko koníka Ejela.

Koník Ejel uznal, že Krasko má pravdu. No vziať ho so sebou nemohol. Čo ak by Krasko cestou spadol a dodrúžgal si ulitu? Tak sa koník Ejel vybral na výzvedy sám. Vybehol zo stajne a cválal ako víchor. Vonku sa akurát začalo stmievať a Krasko čakal, čo bude ďalej.

Keď nastala hlboká noc a kováč Laco prišiel spať na svoju kopu sena, videl, že koník tam nie je. Smutne si povzdychol. Myslel si, že ušiel, lebo sa zľakol strigy a už ho viac neuvidí. Krasko pozeral zo zeme, ako si kováč líha a ako sa prikrýva koženou zásterou. Len čo zažmuril oči, zrazu sa uprostred stajne zjavila striga. Bola presne taká, ako hovoril koník Ejel. Škaredá, hrbatá a mala veľmi zlé oči.

„Neprišla som ti ponúknuť žiadne zlato. Keď som ti ho dávala, odmietol si ma. Ale ešte máš na výber. Alebo ťa unesiem a budeš mi do smrti slúžiť, alebo ťa tu nechám žiť, ale prestaneš pomáhať ľuďom!“ zaškriekala, až sa to zle počúvalo.

„Aký by to bol život, keby si ľudia nemohli pomáhať? Ak ma chceš uniesť, musíš so mnou bojovať!“ postavil sa odvážne kováč Laco a vzal do rúk vidly. Striga sa zasmiala, či si myslí, že ju porazí. Sadla na metlu a zrazu sa vzniesla nad zem. Krasko neveriacky

pozeral, ako striga lieta po stajni. Raz na jednu stranu, potom na druhú, tak rýchlo, až sa mihala pred očami. Strašne sa pritom smiala. Odrazu preletela tesne vedľa kováča a z celej sily ho kopla do chrbta. Kováč Laco spadol na zem, ale hneď sa zasa postavil. Potom do neho buchla rukou a opäť spadol. Vstal a keď k nemu letela tretíkrát, zrazu sa otvorili dvere do maštale a dnu vbehol koník Ejel. Vyskočil vysoko a kopol strigu nohami tak silno, až letela rovno na kováčove vidly. Kováč Laco neváhal a vyšmaril vidlami strigu cez dvere. A pretože kováči majú veľkú silu, striga letela vysoko, vysoko až ku kostolnej veži. Od nej sa odrazila niekam preč a isto dopadla až ďaleko za dedinu.

Kováč Laco ani nevedel povedať, aký je svojmu koníkovi vďačný. Niekedy však netreba veľa slov. Stačí pekný pohľad a priateľské gesto. A tak sa koník Ejel zasa postavil na svoje obvyklé miesto. Pretože bol z toľkého behu spotený, kováč mu vyutieral čiernu srst dosucha a učesal mu jeho krásnu dlhú hrivu.

A neskôr, keď kováč zaspal, Krasko zašepkal do tmy:

„Koník, bol si pri kamennom moste? Videl si tie strigy? Vypočul si ich? Už vieš, čoho sa boja?“

„Viem, slimáčik, viem. Na svete niet silnejšieho kúzla, ako je priateľstvo. Priateľ je ten, kto pri tebe stojí v dobrom i v zlom. Preto sme porazili strigu a ona sa už nikdy nevráti,“ riekol koník pokojne a šťastne sa usmial. Možno by toho porozprával ešte viac, lenže už bola noc

a od únavy zaspal.

Aj Krasko šiel spať. Bol veľmi rád, že spoznal statočného kováča Laca a odvážneho koníka Ejela. Rozmýšľal tiež, čo sa asi stalo s tou strigou. Po tom, ako sa odrazila od kostolnej veže, odletela až za dedinu ku kamennému mostu, spadla do potoka a pohltila ju Čertova diera. To Krasko vedieť nemohol, ale veď je to jedno. Dôležité bolo, že sa už striga do Gemerskej Hôrky nevrátila a ľudia tu zasa žili šťastne.

Gemerská Hôrka je pekná dedina a ak sa tam vyberieš na výlet, môžeš vidieť veľa zaujímavého. Napríklad kostol s vysokou vežou, od ktorej sa odrazila striga, keď ju vyhodil z maštale kováč Laco. Vedľa kostola ešte stojí aj biely dom, kde ten kováč pracoval.

Veľmi pekné je aj okolie dediny. Isto si spomínaš, že pri kamennom moste sa nachádza miesto nazvané Čertova diera. Báť sa nemusíš. Nazvali ho tak ľudia, ale čerta tam nikdy nikto nevidel. Čertova diera je veľmi zaujímavá tým, že do nej steká potok pod zem. Isto do nejakej podzemnej jaskyne. Jaskyne, ale aj krasové závrty a vápencové škrapy sú aj na iných miestach. Že nevieš, čo to je? Tak sa tam vyber a navštív tieto miesta. Môžeš ísť po náučnom chodníku „Krasové javy Hôrky“ a spoznať nádhernú prírodu. Dozvieš sa aj, čo sú tie škrapy, závrty a kadečo iné. Ba uvidíš aj kamenný most, o ktorom ľudia rozprávali, že sa tam stretávali strigy. Ani toho sa neboj. Už sa tam nestretávajú. Určite. Ale je to pekný most na peknom mieste, kde sa dá ísť na túru, ale tiež ubytovať v penzióne Skalná ruža. V tomto penzióne nájdeš aj rozprávkovú kanceláriu.

Kontakt na rozprávkovú kanceláriu

Penzión Skalná ruža, Gemerská Hôrka 104, 04912

Gemerská Hôrka

Telefón a fax: +421 (0) 58 792 1458

Mobil: +421 (0) 905 718 046

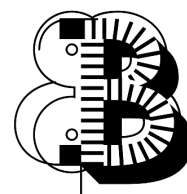
E-mail: info@penzionskalnaruza.sk

Web: www.penzionskalnaruza.sk

Ako Krasko stretol trpaslíka Brčkára

Kde sa to stalo: v dedine Slavec a v Gombasekej jaskyni

Kedy sa to stalo: v roku 1951

BOLO to v jedno krásne ráno, keď sa slimáčik Krasko prebudil na to, ako vonku spievajú vtáci. Bolo to nádherné, no hlasné. Krasko by si ešte rád poležal vo svojom domčeku a zdriemol si, ale už sa nedalo. Počul, ako naokolo švitoria lastovičky, trilkujú červienky a sýkorky stále dookola opakujú svoje cit-cit-cit-cit. Vystrčil hlavu z ulity, zazíval a pozeral, kde sa dnes ocitol. Najskôr hľadel na oblohu, po ktorej sa pokojne prevaľovali obláčiky ako barančeky, potom na okolité vrchy a nakoniec na dedinu. Videl dve kostolné veže, domčeky s muškátmi v oknách a tiež ľudí, čo vychádzali z dvorov a kamsi sa náhlili. Isto do práce. Nakoniec sa Krasko pozrel vedľa seba a od radosti skoro zvýskol. Bol v záhrade plnej zeleniny a rovno medzi kapustou. Dostal hlad, aký už dávno nepocítil a hneď sa pustil do šťavnatého kapustného listu. Tak mu chutil, až mu tiekli slinky a v ústach sa mu priam rozplýval. Krasko jedol a jedol, až prestal sledovať okolie.

Neurobil dobre. Ak by dával pozor, určite by si všimol, že vtáčí spev náhle stíchol. Ba, že ani žiadneho vtáčika nikde nevidieť, lebo všetky sa skryli. Odrazu ho prikryl čierny tieň, čo priletel z oblohy a skôr ako sa Krasko nazdal, už ho držal v pazúroch akýsi veľký dravec. Uchytil ho a letel s ním k oblakom.

„Pomoc! Pomoc!“ kričal Krasko a cítil sa veľmi zle. Nepozeral, ako sa domčeky zmenšujú, nehľadel na zrúcaninu starého kláštora, nevidel, aká je z tej výšky dedina malá. Len volal z plného hrdla na raty. Dobre vedel, že ho uniesol nejaký sokol alebo možno kaňa a ak sa nestane nejaký zázrak, odnesie ho kamsi do hlbokého lesa a tam ho zožerie. Vari je toto koniec? Hoc sa Krasko skúšal mykať a vyslobodiť, dravec ho z pazúrov nepustil. A keby aj? Čo by sa stalo, ak by spadol na zem z výšky?

Keď dravý vták vyletel nad lesy a možno už aj hľadal miesto, kde si na Kraskovi pochutná, stalo sa niečo, čo nikto nečakal. Z hory vyletel ďalší dravý vták. Možno taký istý, ba možno ešte väčší než ten, čo držal Kraska. A keď uvidel slimáčika, začala sa bitka. Dva dravé vtáky medzi sebou zápasili na oblohe, lietali do kruhu, potom sa zrazili a dobali do seba zobákmi. Kvíliivo šiekali a vtedy sa stalo, že pazúry dravca povolili.

Krasko odrazu padal k zemi.

„Pomoooooooooooooooooc!“ volal, i keď vedel, že mu pomoci niet. To by sa musel stať zázrak. A veruže sa takmer stal. Krasko nespadol na žiadnu skalú, nerozbil

si ulitu o kameň, dokonca nespadol ani na zem. V zemi bola diera. Neveľká, isto nie väčšia ako detská dlaň a Krasko cez ňu preletel až kamsi pod zem. Obklopila ho tma a dopadol do niečoho mäkkého. Bol ešte prelaknutý. Cítil, ako silno mu bije jeho slimačie srdce a nechcel toľkému šťastiu uveriť. Nevidel, kde je, ale bol šťastný, že tento hrozný pád prežil.

„Kto to leží v mojej postielke?“ ozval sa hlas, keď sa rozsvietil malý lampášik. Ten lampášik držal v ruke akýsi trpaslík. Iný, než trpaslík Jaskynkár, ktorý dal Kraskovi zázračnú moc, aby sa zobudil každé ráno v inom čase a na inom mieste.

„Toto je úžasná jaskyňa. Nádherná jaskyňa, takú som ešte jakživ nevidel,“ pozeral Krasko s údivom navôkol, pretože svetlo z lampášika odhalilo nevšednú krásu. Krasko už dobre vedel, ako jaskyne vyzerajú, ale táto bola iná. Zo stropu až po zem viseli kvaple, ale tenké, tenučké ako slamky. Kvapky vody sa na nich ligotali ako diamanty.

„Nepýtam sa ťa, či sa ti páči moja jaskyňa. Dobre viem, že je pekná. Povedz len, kto si a čo robíš v mojej postielke,“ povedal znova trpaslík a znelo to trochu zahundrane.

„Som slimáčik Krasko. Kamarát trpaslíka Jaskynkára a do tvojej postielky som spadol. Bol som vonku a uniesol ma vták, ale potom som sa mu vyšmykol, no mal som šťastie. Zletel som cez tamtú malú dieru až sem,“ ukázal

Krasko na škáru v strope, ktorou prechádzal do jaskyne úzky lúč svetla.

„Jasné, tá diera! Musím ju zapchať blatom. Je to jediné miesto, ako sa tu dá dostať. Ale sem nemôže chodiť nikto. Nikto! Rozumieš?“ trpaslík vyzeral poriadne mrzutý.

„Ja som sa ti už predstavil. Ty si kto?“ vyzvedal Krasko pokojným a milým hlasom.

„Som Brčkár. Trpaslík Brčkár a žijem tu sám. Ani Jaskynkár sem nemôže prísť,“ odpovedal trpaslík.

„Ty poznáš Jaskynkára?“ potešil sa Krasko. „A prečo sem nesmie prísť?“

Kraskovi sa to zdalo čudné, lebo každý potrebuje priateľov.

„Pozri,“ zdvihol trpaslík Brčkár lampáš nad hlavu. Potom zabrblal nejakú čarovnú formulku a svetlo v lampášiku zahorelo tak jasne, až to vyzeralo, akoby do jaskyne zostúpilo slnko.

Krasko sa pozeral a išiel si oči vyočiť. To, že je jaskyňa krásna, už vedel. Lenže teraz si všimol aj to, že jej steny majú rozličné farby. Niekde boli bielučké ako prvý sneh na poliach, inde červené až hrdzavé ako zore po západe slnka a niekde zasa čierne ako tma za privretými viečkami. A tiež sa mu páčilo, že na dne jaskyne tečie potok s vodou priezračnou ako tá najčistejšia rosa.

„To je paráda! Videl som jaskyňu, v ktorej žije Jaskynkár. Aj jaskyňu, kde žije medená sova Milada.

I tú, kde celých sto rokov spí zázračný hadí drak šťastia. Ba videl som aj ľadovú jaskyňu, kde statočný kráľ Belo cmúľal cencúle. Ale takúto krásu som ešte nevidel,“ nadchýnal sa Krasko.

„Ani si nemohol,“ zdvihol trpaslík Brčkár pyšne hlavu a pokračoval. „Nikto doposiaľ nevidel túto jaskyňu, pretože ju strážim. Dobre som zapchal všetky otvory, aby tu neprenikla ani myš či netopier. Nikto, nikto, nikto, iba ja. No... Ale na tú malú dierku tam hore som zabudol.“

Kraskovi začalo niečo vítať hlavou. Prečo by toľká krása mala ostať ukrytá pred svetom? Prečo tu okrem Brčkára nesmie nikto byť? Opýtal sa ho to, lebo kto sa veľa pýta, ten sa aj veľa dozvie. A trpaslík mu odpovedal, že jaskynné brčká nie sú hocijaké kvaple. Sú tenučké a krehké, takže by ich zlomil aj jemný závan vetra. Vraj by stačilo, keby okolo nich preletel netopier a mohli by sa polámať. Vyrobiť čo len jediné brčko, dá trpaslíkovi veľa roboty. Celá jaskyňa je vraj jedno umelecké dielo, na ktorom robí on, trpaslík Brčkár, už veľa rokov, už od nepamäti.

Slimáčik Krasko musel uznanelivo pokývať hlavou, ale tiež rozmýšľal o tom, aký musí byť tento trpaslík starý. Nemal však čas nad tým dumať, pretože Brčkár začal hovoriť aj o farbách. Rozprával o tom tak nadšene, že už vôbec nebrblal. Vraj biela farba je z toho najčistejšieho vápenca. Ak chce červenú, primieša do vápenca prášok zo železnej rudy a ak chce čiernu, tak prášok

z mangánovej rudy.

„To ty sám si takto vyzdobil celučičkú jaskyňu?“
čudoval sa Krasko.

„Áno, ja,“ trpaslík Brčkár znova zdvihol pyšne hlavu,
ale potom dodal. „Pomáha mi aj voda. Vždy sa s ňou
dohodnem.“

„Ako sa môžeš dohodnúť s vodou? Vari vie voda
rozprávať?“

„Jasné, že voda vie rozprávať,“ povedal trpaslík
Brčkár, položil lampu na zem a sadol si na kameň pri
podzemnom potoku. „Treba však vedieť vodu počúvať.
Len si predstav, koľko kvapiek vody môže byť v jedinom
pohári. A predstav si, kde všade je voda. Myslím, kde
všade na svete. Lieta nad zemou v oblakoch, padá ako
dážď, mrzne aj ako sneh či ľad. Je v každom prameni,
v každej studni, potoku, rieke a sú jej plné moria
a oceány. Ak sa pozrieš hoc len na kvapku rosy, nikdy
nevieš, kde kedysi bola. Či voľakedy neplávala v mori pri
tajomnom ostrove, alebo nepadala v daždi kdesi
v pralese na druhom konci zeme. Nevieš, či tu nepriletela
v oblakoch z krajiny, o ktorej si možno ani nepočul, alebo
či kedysi nebola snehovou vločkou na najvyššom vrchu
sveta. Voda je veľký cestovateľ. Tečie, alebo sa necháva
v mrakoch unášať vetrom. A každá kvapka vie hovoriť.
Navzájom si toho povedia tolko, že poznajú celý svet.
A ak vode načúvaš, myslím, ak jej dlho načúvaš, po čase
jej začneš rozumieť. Preto, i keď žijem celé veky v tejto

jaskyni, viem o svete ďaleko viac, ako si môžeš myslieť.
Lebo, aby si vedel, voda je taká stará, ako samotná zem.
Mohla by rozprávať aj o dávnych časoch, kam žiadna
pamäť nesiahala.“

Krasko chcel povedať, že on niečo o dávnych
časoch vie. Že možno práve zajtra sa zobudí v dákom
starom kráľovstve s rytiermi a hradnými dámami, ale
trpaslík Brčkár mu odrazu povedal voľačo, čo ho naozaj
prekvapilo.

„Ale teraz je už všetko jedno. Vlastne už ani tú škáru
v strope nemusím upchať. Možno dnes, možno zajtra
prídu do jaskyne ľudia. Takí, čo si hovoria jaskyniari.
Chodia a hľadajú jaskyne, aby ich potom mohli ukázať
ostatným.“

„A to vieš odkiaľ?“ Krasko od prekvapenia skoro ani
nedýchal.

„Voda mi to povedala. Voda vyteká z jaskyne
v prameni, čo sa volá Čierna vyvierka. A jaskyniari tam
skúšajú vykopať tunel, či nájdú jaskyňu. Tak prídu až
sem. Niekedy už počujem, ako čakanmi sekajú skalú.“

Krasko videl, že trpaslík Brčkár nie je šťastný. Myslel
však aj na ľudí. Ak jaskyniari túto jaskyňu nájdú, určite
sa potešia a potešia sa aj tí, ktorí tu budú môcť prísť po
nich. Veď kto by sa z takejto krásy netešil?

„Vlastne, ja už pôjdem,“ trpaslík Brčkár vstal
z kameňa a vzal do ruky lampášik.

„A kam?“ vyzvedal Krasko.

„To je moje tajomstvo. Ale ak si veľmi zvedavý, trochu ti napoviem. Voda mi poradila, kde je v podzemí ešte jedna veľká jaskyňa, o ktorej ľudia nevedia. Odstahujem sa tam. Do všetkých dier, čo vedú do zeme, napchám kameň a hlinu. Tak ju nikto nenájde. Aspoň do čias, kým neprídu ďalší jaskyniari. Tam budem robiť nové brčká. Brčká, brčká, brčká, idem robiť brčká,“ začal si trpaslík pospevovať popod nos a odišiel do dákej chodby, až sa Kraskovi celkom stratil s očí.

Slimáčik Krasko si pomyslel, že trpaslík Brčkár je trochu čudák. Ale potom, keď sa rozhlíadol po jaskyni ešte raz, uznal, že je neuveriteľne krásna a Brčkár je ozajstný umelec. Mnohí umelci sú čudáci. Treba ich nechať na pokoji, nech môžu tvoriť pekné veci.

Len čo si to Krasko pomyslel, ozval sa buchot čakánov a po chvíli voľakto odvalil zo steny kameň. Do jaskyne vošlo svetlo a hneď za ním aj prví muži. Tešili sa, výskali od radosti, keď uvideli krásu tejto úžasnej jaskyne. Natešene rozprávali, ako sa ich objav stane svetoznámy a koľkým ľuďom ho ukážu. To aby každý vedel, že aj v podzemí môže byť svet nesmierne pekný. A táto jaskyňa, ktorá sa volá Gombasecká, je naozaj krásna.

Dedina, z ktorej uniesol dravý vták slimáčika Kraska, sa volá Slavec. Naozaj sú v nej ruiny starého kláštora. Ale teba určite viacej zaujala jaskyňa. Nachádza sa pri dedine a volá sa Gombasecká jaskyňa. Môžeš ju navštíviť a uvidíš krásne brčká rôznych farieb, ktoré už poznáš z rozprávky.

V dedine Slavec sa môžeš aj ubytovať a nachádza sa tam aj rozprávková kancelária.

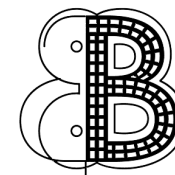
Kontakt na rozprávkovú kanceláriu

Vidiecky dom Nostalgia
Iveta Básthyová, Slavec č. 118, 04911
Tel: +421905218130 alebo +421 905 993 367
Web: www.ubytovanieslavec.sk
E-mail: basthyova@gmail.com

O dobrej rade nezbednej víly

Kde sa to stalo: v dedine Jablonov nad Turňou

Kedy sa to stalo: veľmi dávno, asi pred tristo rokmi

BOLO ráno. Slnko práve vyšlo spoza vrchov a stúpalo pomedzi oblaky až hore na belasú oblohu. Pastieri vyhánali na pastviny stáda oviec, kosci na lúkach brúsili kosy a včely vyleteli z včelínov, aby nazbierali sladký nektár. Celá dedina sa zobúdzala do nového dňa. Aj slimáčik Krasko sa zobudil. Pozeral, kde sa to ocitol, no okrem jablák nevidel nič. Iba jablká, jablká a zasa samé jablká. Aj sa tomu potešil, lebo už bol hladný. Slimáčik veľa nezje, ale rovnako ako každý iný tvor, aj on má maškrtný jazýček. Niečo mu chutí a niečo nie. Ochutnal teda a od radosti až zahvízdal. Jablká sladké, zrelé, plné lahodnej šťavy a úžasnej vône chutili ako tá najväčšia dobrota. Krasko jedol, jedol a jedol, až si tak naplnil brucho, že by sa hádam ani do ulity nevmestil. A ulita je jeho domček. Kam pôjde spať? Chvíľku nad tým rozmýšľal, ale potom si povedal, že najlepšie

urobí, ak bude celý deň chodiť hore a dole. Všeličo objaví a možno mu aj dovtedy vytrávi.

Krasko liezol na kopy jablák, stále vyššie a vyššie, až sa dostal úplne hore. Chudák, bol celý udychčaný a potreboval si oddýchnuť. Pozrel naokolo a zdalo sa mu všetko voľajaké známe. Akoby tu už niekedy bol. Videl veľkú dedinu, čo ležala v krásnom údolí. Z oboch strán sa dvíhali nahor strmé svahy a na ich vrcholoch sa rozprestierali slnkom zaliate planiny.

Slimáčik Krasko zbadal aj akúsi čudnú dlhú a veľkú stavbu bez okien. Naozaj čudnú, lebo taký veľký dom by možno potreboval iba obor alebo celá obria rodina.

„Čo to môže byť?“ opýtal sa sám seba a ostal veľmi prekvapený, keď zrazu začul odpoveď.

„To je Granárium.“

„Neviem, čo je Granárium a neviem ani, kto tu hovorí,“ povedal Krasko, lebo naozaj nikoho nevidel.

„To preto, že ti sedím na domčeku,“ zasmial sa ktosi tichým jemným hlasom.

„A ako to, že ťa necítim?“ čudoval sa slimáčik Krasko, ale to už z jeho ulity zletel motýľ a sadol si rovno pred neho. Motýľ bol krásny, jeho krídla hrali mnohými farbami, najmä červenou a trochu i modrou a žltou. Bol krehký a ľahučký, že ho Krasko na ulite naozaj nemohol cítiť.

„Som babôčka. Bartolomej babôčka, lebo babôčka

môže mať meno alebo Barbora alebo Bartolomej,“ predstavil sa motýľ.

„Ja som slimáčik Krasko a rád by som vedel, čo je to Granárium,“ predstavil sa aj Krasko. Hneď na prvý pohľad si obaja padli do oka a motýľ babôčka Bartolomej sa pustil do vysvetľovania.

„Hovorí sa, že kedysi na tomto mieste boli iba močiare. Keď tu prišli prví ľudia, aby si založili dediny, nemali kde stavať svoje domy. Všade nachádzali iba rozmočenú zem. Rozhodli sa, že vykopú koryto rieky, do ktorej voda stečie a zem premenia na polia a vinice. Ale hovorí sa tiež, že i keď tvrdo pracovali, šťastie by nemali, ak by im nepomohol zázračný hadí drak.“

„Jasné! Že som na to hneď neprišiel! Naozaj som tu už bol! A nielenže som tu bol, ale stretol som aj hadieho draka šťastia! Spí v jaskyni ukrytý pred svetom. Spí tam celých sto rokov a hore je potom iba jedinú noc. Ale zem, nad ktorou v tú noc preletí, bude šťastná, úrodná a ľudia plní radosti. Veď ja som na tom hadom drakovi vtedy lietal!“ nadchol sa slimáčik Krasko a spomenul si, ako to všetko bolo. Údolie sa od tých čias poriadne zmenilo. Videl, že hadí drak šťastia urobil naozaj veľké kúzlo.

Motýľ babôčka Bartolomej pozrel na Kraska, akoby mu preskočilo. Nakoniec, kto by niečo takéto slimáčikovi uveril? Nevedel nič o jeho zázračnej schopnosti. Ani netušil, že Krasko sa zobudí každé ráno v inom čase a na inom mieste. Motýľ Bartolomej si myslel svoje a vravel

ďalej, akoby Kraska ani nepočul.

„Ludia tu pestujú najlepšie ovocie v kráľovstve. Aj jablká, aj hrušky, aj hrozno. Niekedy ich majú toľko, že nevedia čo s tým. Preto začali kopať pivnice a odkladajú ovocie aj do nich, aby si mohli pochutiť aj v zime. A keďže je to tu už naokolo všade samá pivnica a všetky sú už plné, zemepán z blízkeho hradu nechal postaviť veľký sklad a nazval ho Granárium. Je plný všakovakých dobrôt. A je aj veľmi dôležitý. Dokonca taký dôležitý, že má i vlastného kráľovského správcu,“ ukončil svoje rozprávanie motýľ babôčka Bartolomej a významne sa pozrel na Kraska.

„Ale prečo je toľko jablák aj vonku? Prečo ich neodnesú do Granária?“ Krasko bol zvedavejší a zvedavejší, a tak sa pýtal. Vedel, že iba tak sa dozvie viac.

„Pretože tento rok bola úroda ešte lepšia, ako býva inokedy, ostali kopy jablák vonku. Je ich tak veľa, že už sa nevmestia ani do Granária.“

„A čo bude s tými jablkami?“

Krasko vedel, že nechať ovocie pod šírým nebom by bolo zlé. Pršalo by naň, po čase by zhnilo, a to by bola veľká škoda. A tu sa motýľ babôčka Bartolomej znova rozhovoril. Vravel, že kráľovský správca Štefan už horekoval, chodil hore dole nešťastný a chytil sa za hlavu. Vraj všetko ovocie naozaj niet kam uložiť a ak by vyšlo navnivoč, bola by to obrovská škoda. Tak nad tým rozmýšľal a rozmýšľal dlhé tri dni a tri noci. Rozhodol

sa, že kým nedostane dobrý nápad, ani oko nezažmúri. Ale spať treba. Spánok je silný a ak si ho človek odopiera, i tak si spánok k nemu cestu nájde.

„A čo bolo ďalej?“ vyzvedal Krasko.

„Keď kráľovský správca Štefan stále na nič neprišiel, išiel sa na poludnie aspoň trochu poprechádzať. No bol unavený, a tak si sadol na zem k týmto jablkám. Tu ho spánok premohol. Štefan, aký bol dlhý, vyvalil sa na zem a zaspal. Sníval sa mu krásny sen. Videl v ňom nádherné víly, ako tancujú na lúke a voľačo pijú. Nevedel čo, ale tá najkrajšia z víl nalievala z čaše do pohárov akýsi nápoj, ktorý krásne rozvoniaval. Správca Štefan až potáhal nosom a usmieval sa. Nádherné víly sa mu veľmi páčili. Pretože na neho svietilo slnko, poriadne vysmädol. Utekal za nimi, naťahoval ruky a prosil ich, aby mu z tej čaše dali napiť. Ale víly, i keď vyzerajú jemne a krehko, sú neposedné a rady si robia z ľudí dobrý deň. Pobehovali po lúke a smiali sa, že ak chce čo by len jeden hlt, nech ich chytí. Lenže Štefan nechtyl ani jednu. Keď už bol celkom unavený a víly stále nezbedné, tá najkrajšia mu poradila, nech nestráca čas. Nech si urobí taký nápoj sám, veď vraj má z čoho. Vtedy sa kráľovský správca Štefan zobudil. A keď sa zobudil, vieš čo sa stalo?“ opýtal sa motýľ babôčka Bartolomej.

„Neviem, prosím, pokračuj,“ Krasko od napätia takmer ani nedýchal.

„Tak keď sa správca Štefan zobudil, sen skončil, víly

už nevidel, ale vôňu toho úžasného nápoja ešte cítil. Nešlo mu do hlavy, ako je to možné. Vtedy nás zbadal. Nás, motýle babôčky, ako lietame okolo jabĺk, ako na ne sadáme a ako z nich pijeme sladký nektár. Kráľovský správca Štefan sa postavil, zasmial a hneď utekal domov. Nechal si k sebe privolať dedinského hlásnika a nakázal mu, čo má robiť. Hlásnik potom chodil po celej dedine a bubnoval. Hlásil ľuďom, že kto má viac jabĺk ako potrebuje, nech ich prinesie do Granária, aby z nich urobili sladký mušt. A tu začali prichádzať ľudia z každej strany. Niektorí niesli iba košíky, iní veľké koše, a poniektorí viezli jablká v celých kopách na vozoch. Neboli to iba gazdovia z Jablonova nad Turňou, ale aj z blízkyh dedín Hrušov a Silická Jablonica. Všade bolo dosť ovocia. Nakoniec, všetky tri dediny získali od ovocia aj meno. Jablonov nad Turňou a Silická Jablonica podľa jabĺk a Hrušov podľa hrušiek. Všetkým sa Štefanov nápad páčil a najviac sa mu tešili deti. Veď ktoré dieťa by nemalo rado mušt z jablčného nektáru? Ten chutí aj vílam, aj dospelým, aj deťom, aj mne.“

„Aj mne,“ olízal sa Krasko a potom sa ešte dozvedel, že práve dnes by mal byť mušt hotový a o chvíľu začne veľká slávnosť. Stretnú sa na nej všetci dedinčania, ba aj veľkí páni tu prídu a budú spoločne popíjať nápoj z ovocného nektáru. A keď im bude chutiť, tak na druhý deň začnú vyrábať mušt aj z jabĺk, na ktorých práve sedeli Krasko s motýľom Bartolomejom.

Tak i bolo. Slimáčik s motýľom sa až do večera pozerali, ako sa ľudia okolo Granária veselia, popíjajú sladký nápoj a spievajú. Mušt chutil najmä deťom, ktoré si ho nevedeli vynachváliť. A prečo by aj nie, keď ho vyrobili zo sladkého nektáru, na ktorom si pochutnávajú i krehké motýle a najkrajšie víly. Prišla aj muzika, husári a krásne dievčiny, a keď začala rezká tancovačka, všetci sa spoločne zabávali. Tak, ako to zvyknú robiť šťastní ľudia, ktorí sa majú radi a vedia, že spoločne dokážu urobiť svet krajším.

Bol si už niekedy v Jablonove nad Turňou? Ak sa tam vyberieš na výlet, uvidíš aj Granárium – budovu, ktorú nechal postaviť hradný pán. Vedie odtiaľ aj turistická cesta k zrúcaninám hradu Szádvár, ktorý je v Maďarsku. V Granáriu sa teraz nachádza penzión, kde sa môžeš s rodičmi ubytovať a v lete sa aj dokonca okúpať v bazéne. Majú tam aj pece, v ktorých pečú chlieb. Môžeš odtiaľ chodiť na rôzne výlety. Všade naokolo sú planiny, kde je naozaj krásne. Vedú tam rôzne turistické značky.

A ak budeš mať šťastie, uvidíš aj srnky a jelene. Je to veľmi pekné miesto, tak neváhaj. V Granáriu je aj rozprávková kancelária.

Kontakt na rozprávkovú kanceláriu:

Granárium – Jablonov nad Turňou
www.villasisi.sk
papai.lorant@stonline.sk
telefón: 0905 981 918

Villa Sisi
Jablonov 140
049 43 Jablonov nad Turňou

Obsah

Také halabala na začiatok

Ako slimáčik Krasko dostal meno a čarovnú moc

O tajomnej strážkyni najvzácnejšieho pokladu
(Silická Brezová)

O kráľovi Belovi a dobrom pastierovi (Silica)

Hadí drak šťastia (Hrušov)

O plešiveckej veži (Plešivec)

O tajomných husároch (Dlhá Ves)

O zázračnej rieke Muráň (Bretka)

Ako sa statočný kováč zachránil pred strigou
(Gemerská Hôrka)

Ako Krasko stretol trpaslíka Brčkára (Slavec)

O dobrej rade nezbednej víly
(Jablonov nad Turňou)

**Rozprávkové kráľovstvo
slimáka Kraska**

Vydavateľstvo VIENALA
www.vienala.sk
Košice 2013

Copyright © Slavomír SZABÓ
Ilustrácie © Mgr. art. Zsolt SZABÓ
Jazykový redaktor: Mgr. Zuzana Bobriková
Grafické spracovanie a tlač: VIENALA s.r.o.
Vydanie prvé
Náklad 2 500 kusov
ISBN.....